

ODZIV SISTEMA VARSTVA PRED NARAVNIMI IN DRUGIMI NESREČAMI OB POJAVU BOLEZNI COVID-19

Neža Škufca¹

Povzetek

Sistem varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami se je moral ob nepoznani in nepredvidljivi situaciji ob epidemiji koronavirusa hitro prilagoditi opravljanju nalog v spremenjenih razmerah. Ob razglasitvi prvega vala epidemije covid-19 12. marca 2020 je bilo v Republiki Sloveniji veliko pomanjkanje zaščitne opreme. Po začetnih težavah se je vzpostavil sistem, ki je zagotovil zadostne količine zaščitne opreme in ublažil velike pritiske po zagotovitvi zaščitne opreme. Sistem se je z vsemi subjekti, ki so bili vključeni v naloge zaščite, reševanja in pomoči ter izvajanje ukrepov ob epidemiji na vseh ravneh, pravočasno odzval. Med drugim valom epidemije in pozneje je imela Republika Slovenija zadostne zaloge zaščitne opreme. Skladno s prenovljenim Državnim načrtom zaščite in reševanja ob pojavu epidemije oziroma pandemije nalezljive bolezni pri ljudeh so organi zagotavljali stalno zalogo zaščitnih ter drugih sredstev in opreme za en mesec delovanja ter načrtovali rezervo za trimesečno delovanje resorja v pogojih epidemije. Aktivnosti in naloge z delovnega področja ministrstev so potekale nemoteno in utečeno ter v skladu s predpisanimi ukrepi, vključno s celostnim informiranjem prebivalcev.

RESPONSE OF THE SYSTEM OF PROTECTION AGAINST NATURAL AND OTHER DISASTERS AT THE OCCURRENCE OF THE COVID-19 DISEASE

Abstract

The system of protection against natural and other disasters (the system) had to quickly adapt to the unknown and unpredictable situation caused by the coronavirus pandemic in order to carry out tasks in the changed circumstances. When the first wave of the Covid-19 pandemic was declared on 12 March 2020, there was a severe lack of protective equipment in the Republic of Slovenia. After initial difficulties, a system was established which ensured a sufficient amount of protective equipment and mitigated intense pressures for the provision of protective equipment. The system, together with all entities included in protection, rescue and relief tasks and the implementation of measures in response to the pandemic at all levels, responded in a timely manner. During the second wave of the pandemic and later, the Republic of Slovenia had sufficient stocks of protective equipment. In line with the revised National Plan on the Protection and Relief in the Event of Epidemic or Pandemic Infectious Diseases in Humans, authorities ensured a constant one month's supply of protective and other items and equipment, and planned a three months' reserve for operation under pandemic conditions. Activities and tasks pertaining to the ministries' areas of work were carried out smoothly, continuously and in accordance with the prescribed measures, including the comprehensive informing of the public.

¹ mag., Ministrstvo za obrambo, Uprava RS za zaščito in reševanje, Vojkova cesta 61, Ljubljana, neza.skufca@urszr.si

UVOD

Epidemijo novega koronavirusa (SARS-CoV-2) so decembra 2019 zaznali v glavnem mestu province Hubei v Wuhanu v Ljudski republiki Kitajski. Bolezen, ki jo je povzročal SARS-CoV-2, so poimenovali covid-19. Bolezen se je hitro širila po vsem svetu in zajela tudi evropske države.

Države Evropske unije so se na epidemijo covid-19 različno odzvale. Pristojni so ozaveščali državljane o nujnih samozaščitnih ukrepih za preprečitev širjenja virusa, vzpostavili kontrolo potnikov v čezmejnem prometu in zdravstveno kontrolo potnikov, ki

so prihajali iz držav, v katerih so se pojavila žarišča epidemije, zaprli so šole in vrtce ter prepovedali prireditve. Nekatere države so razglasile izredne razmere (Italija in Madžarska), druge so razglasile epidemijo (Litva in Estonija), Avstrija je izdala uredbo o izvajanju Zakona o epidemiji, Hrvaška je razglasila nevarnost pred epidemijo, nato še epidemijo.

4. marca 2020 so v Republiki Sloveniji potrdili prvi primer okužbe s koronavirusom. Na podlagi Zakona o nalezljivih boleznih (Uradni list RS, št. 33/06 – uradno prečiščeno besedilo) so strokovne službe Ministrstva za zdravje uvedle epidemiološko preiskavo, skladno s pripravljenimi protokoli.

11. marca 2020 je Svetovna zdravstvena organizacija razglasila pandemijo. Zaradi naraščanja števila okužb s koronavirusom v Republiki Sloveniji je bila 12. marca 2020 ob 18. uri z odredbo ministra za zdravje o razglasitvi epidemije nalezljive bolezni SARS-CoV-2 (covid-19) na območju Republike Slovenije razglašena epidemija nalezljive bolezni pri ljudeh. Odredba je bila objavljena v Uradnem listu RS, št. 19/20.

13. marca 2020 je poveljnik Civilne zaščite Republike Slovenije (poveljnik CZ RS) na predlog ministra za zdravje izdal Sklep o aktiviranju Državnega načrta zaščite in reševanja ob pojavu epidemije oziroma pandemije nalezljive bolezni pri ljudeh (št. 166-1/2020-84-DGZR).

Z izvajanjem ukrepov za preprečevanje in obvladovanje nalezljive bolezni covid-19, ki so jih izvajale fizične in pravne osebe ter nosilci družbene skrbi za zdravje, je bilo med epidemijo poskrbljeno za osnovno oskrbo in varstvo prebivalcev (dostava zdravil, prehranskih paketov, toplih obrokov in higienskih pripomočkov ogroženim skupinam ljudi na dom, prevoz ogroženih oseb k zdravniku, oskrba z nujno zaščitno opremo, psihosocialna pomoč, zagotavljanje brezplačnih obrokov in računalniške opreme za šolanje od doma, varstvo otrok itn.).

Zaradi ugodnejših epidemičnih razmer je Vlada Republike Slovenije (Vlada RS) 14. maja 2020 izdala Odlok o preklicu epidemije nalezljive bolezni SARS-CoV-2 (covid-19). Odlok, ki je bil objavljen v Uradnem listu, št. 68/20, je začel veljati 14. maja 2020, uporabljati pa se je začel 31. maja 2020.

Poveljnik CZ RS je 28. maja 2020 izdal Sklep o preklicu Sklepa o aktiviranju Državnega načrta zaščite in reševanja ob pojavu epidemije oziroma pandemije nalezljive bolezni pri ljudeh (št. 166-1/2020-899-DGZR), ki je začel veljati 30. maja 2020 ob 19. uri. Takrat so se končale tudi operativne aktivnosti sistema varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami v povezavi s covidom-19.

Po sorazmerno ugodnih razmerah od junija do septembra 2020 se je epidemiološka slika oktobra začela poslabševati. Ob naraščanju števila okuženih je Vlada RS 19. oktobra 2020 z odlokom ponovno razglasila epidemijo (Uradni list RS, št. 146/20).

Poveljnik CZ RS je 19. oktobra 2020 ponovno izdal Sklep o aktiviranju Državnega načrta zaščite in reševanja ob pojavu epidemije oziroma pandemije nalezljive bolezni pri ljudeh (št. 166-10/2020-104-DGZR). Sklep

je bil preklican 15. junija 2021. Takrat so se končale operativne aktivnosti sistema varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami v povezavi z drugim in tretjim valom epidemije covid-19 v Republiki Sloveniji.

V drugem valu, ki je trajal od oktobra 2020 do decembra 2020, in tretjem valu epidemije, ki je trajal od januarja 2020 do junija 2021, so se izvajali najnujnejši ukrepi za preprečitev širjenja bolezni covid-19. Prebivalci so bili obveščeni o nujnih samozaščitnih ukrepih, vzpostavljena je bila zdravstvena kontrola potnikov, ki so prihajali iz drugih držav, v katerih so se pojavila žarišča epidemije. Sprejeti so bili ukrepi v povezavi z zaprtjem šol in vrtcev, prepovedane so bile prireditve, poskrbljeno je bilo za testiranje prebivalcev na okuženost s koronavirusom. V zimskih mesecih 2020/2021 se je začelo cepljenje prebivalcev proti covidu-19.

Ponovno povečevanje okužb s koronavirusom in povečevanje števila bolnikov s težjo obliko bolezni covid-19, ki so potrebovali bolnišnično zdravljenje, je oktobra 2021 povzročilo nastanek t. i. četrtega vala epidemije z izjemnimi razmerami v zdravstvu. Vlada RS ni razglasila epidemije, temveč je sprejela sklep št. 16600-1/2021/3 z dne 11. novembra 2021, s katerim je sprejela odločitev, da se za pomoč pri oskrbi bolnikov v zdravstvenih ali socialno-varstvenih ustanovah uporabi kadrovske zmogljivosti CZ RS, in sicer prostovoljce iz nevladnih organizacij, ki delujejo v sistemu zaščite, reševanja in pomoči ter imajo ustrezno znanje za bolničarje. Poveljnik CZ RS je na podlagi 80., 84., 85. člena in v povezavi s 102. členom Zakona o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami (Uradni list RS, št. 51/06 – uradno prečiščeno besedilo, 95/07 – ZSPJS-H, 97/10 in 21/18 – ZNOrg) ter navedenega sklepa Vlade Republike Slovenije izdal Odredbo o aktiviranju prostovoljcev Rdečega križa Slovenije (RKS) in Gasilske zveze Slovenije ter drugih nevladnih organizacij, ki delujejo v sistemu zaščite, reševanja in pomoči ter imajo ustrezno znanje za bolničarje, za pomoč pri oskrbi bolnikov v zdravstvenih ustanovah. Vlada RS je preklicala sklep 5. maja 2022.

PRIPRAVE IN UKREPANJE DO RAZGLASITVE EPIDEMIJE

Podlage za ukrepanje sistema varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami ob epidemiji so določene z zakoni.

Skladno z Zakonom o nalezljivih boleznih (Uradni list RS, št. 33/06 – uradno prečiščeno besedilo in 49/20

ZIUZEOP, 142/20, 175/20 – ZIUOPDVE, 15/21 – ZDUOP, 82/21 in 178/21 – odl. US), ki so ga med epidemijo nekoliko spremenili, so za varstvo prebivalcev pred nalezljivimi boleznimi fizične in pravne osebe ter nosilci družbene skrbi za zdravje izvajali ukrepe za njihovo preprečevanje in obvladovanje. Spremembe so se nanašale na primer na pristojnost za razglasitev epidemije in odrejanje karanten ter na pristojnost inšpekcijskih služb za nadzor nad izvajanjem veljavnih ukrepov.

V 45. členu Zakona o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami je določeno, da se zaščita, reševanje in pomoč ob naravnih in drugih nesrečah načrtujejo z načrti zaščite in reševanja. Državni načrt zaščite in reševanja ob pojavu epidemije oziroma pandemije nalezljive bolezni pri ljudeh, verzija 1.0, št. 84200-1/2016/5 z dne 11. februarja 2016, je sprejela Vlada RS. Načrt je razčlenjena zamisel izvajanja zaščite, reševanja in pomoči ob razglasitvi epidemije ali pandemije posamezne nalezljive bolezni pri ljudeh, pri čemer se podrobneje določijo zaščitni ukrepi ter naloge izvajalcev načrta glede na njihove z zakonom določene pristojnosti, kar omogoči organizirano in usklajeno izvajanje učinkovite zaščite, reševanja in pomoči za zmanjšanje posledic ob nesreči oziroma čim hitrejšo vzpostavitev osnovnih pogojev za življenje po nesreči. Sestavni del načrta so tudi načrti dejavnosti, s katerimi ministrstva in vladne službe natančneje opredelijo svoje pristojnosti in naloge v povezavi z epidemijo ali pandemijo nalezljive bolezni pri ljudeh. Vsa ministrstva so leta 2016 pripravila načrte dejavnosti. Zaradi izkušenj in ugotovljenih pomanjkljivosti v prvem valu epidemije je bil pred pojavom drugega vala epidemije prenovljen Državni načrt zaščite in reševanja ob pojavu epidemije oziroma pandemije nalezljive bolezni pri ljudeh, verzija 2.0, št. 84200-2/2020/3 z dne 23. julija 2020.

Pred pojavom epidemije so bili za območje posamezne regije, ki predstavlja območje izpostave Uprave Republike Slovenije za zaščito in reševanje (URSZR), pripravljene regijski načrti zaščite in reševanja ob pojavu epidemije oziroma pandemije nalezljive bolezni pri ljudeh, nekatere občine so imele pripravljene občinske načrte.

Priprave na ustrezno odzivanje ministrstev in drugih državnih organov ob širjenju okužbe z novim koronavirusom so se v Republiki Sloveniji začele že januarja 2020 z intenzivnejšim spremljanjem epidemioloških podatkov na Kitajskem in v drugih državah. Sprejeti so bili ukrepi za omejevanje širjenja okužb:

- izdana so bila priporočila za potnike, ki so se vračali s Kitajskega in ki so potovali na Kitajsko oziroma na druga območja, kjer je bil prisoten virus;

- izdana so bila navodila za ravnanje na vstopnih točkah v Slovenijo (Letališče Jožeta Pučnika Ljubljana, Luka Koper);
- vzpostavljena je bila laboratorijska diagnostika za potrditev virusa v najkrajšem mogočem času;
- pripravljena in objavljena so bila navodila za epidemiološko spremljanje obolelih in spremljanje oseb, ki so bile v stiku z obolelimi;
- Nacionalni inštitut za javno zdravje (NIJZ) je vzpostavil spletno stran in telefonsko številko za laično in strokovno javnost;
- pripravljene so bile natančna navodila ter informacije za splošno javnost, da bi se izognili širjenju dezinformacij in nepotrebnemu strahu ter nedopustni stigmatizaciji in diskriminaciji.

Poveljnik CZ RS in URSZR sta od začetka pojava koronavirusa spremljala situacijo in se aktivno vključevala v dogajanje. 28. februarja 2020 je bila imenovana skupina za podporo vodstvu URSZR in poveljniku CZ RS za spremljanje stanja širitve koronavirusa. Skupina se je ukvarjala s spremljanjem širitve koronavirusa, izvedenih ukrepov Ministrstva za zdravje, poročil Svetovne zdravstvene organizacije in NIJZ ter je predlagala izvajanje aktivnosti vodstvu URSZR, med drugim tudi delitev zaščitne opreme iz državnih rezerv CZ in iz sproščenih blagovnih rezerv.

Poveljnik CZ RS je 3. marca 2020 sklical štab CZ RS, ki je obravnaval:

- stanje širitve koronavirusa,
- razmere na območju Republike Slovenije,
- izvajanje pomoči pri zaščiti zdravstvenih strokovnih služb, reševalnih enot CZ, policistov ter drugih sestavov, za katere se je predvidevala vključitev v izvajanje aktivnosti za nadaljnje preprečevanje širjenja SARS-CoV-2,
- ukrepanje in priporočila NIJZ in Ministrstva za zdravje glede na stanje v Republiki Sloveniji.

Še isti dan je poveljnik CZ RS sklical sestanek s predstavniki gasilskih enot širšega pomena, na katerem so predstavniki NIJZ prisotne seznanili z aktivnostmi glede zaježitve širjenja koronavirusa. Predstavljena so bila priporočila za preprečevanje prenosa okužbe z novim koronavirusom za gasilce ter druge sile za zaščito, reševanje in pomoč. Predstavnikom gasilskih enot širšega pomena so bili razdeljeni dezinfekcijska sredstva in zaščitne maske za gasilce.

Pripravljen je bil načrt za nemoteno delovanje regijskih centrov za obveščanje ob bolniških odsotnostih

operaterjev ali izpadu posameznih informacijskih podsistemov.

Izpostave URSZR so vzpostavile stike z župani, zdravstvenimi domovi, bolnišnicami, domovi starejših občanov, gasilci, centri za socialno delo, Policijo, RKS, Slovensko karitas, drugimi nevladnimi organizacijami pa tudi s šolami in vrtci ter drugimi javnimi zavodi.

V večini regij in občin so se začeli pripravljati za učinkovito ukrepanje ob pojavu epidemije. Spremljali so razvoj dogodkov. Še posebej so bile skrb vzbujajoče novice o velikem številu okužb v severni Italiji. Zaradi zgodnjega pojava okužbe v Zdravstvenem domu Metlika so v tej regiji omejili preventivne dejavnosti v zdravstvenih domovih in v Splošni bolnišnici Novo mesto.

Še pred ugotovitvijo prvega primera okužbe so izvajalci zdravstvene dejavnosti na primarni ravni prejeli poenotena navodila Ministrstva za zdravje glede obravnave pacientov s sumom na covid-19. Vzpostavljenih je bilo 16 točk za odvzem brisa, s čimer se je racionalizirala uporaba zaščitne opreme in so bili razbremenjeni izvajalci na primarni ravni.

Določene so bile tudi bolnišnice za zdravljenje bolnikov s covidom-19, in sicer UKC Ljubljana in Maribor, Univerzitetna klinika Golnik, pozneje pa še splošne bolnišnice v Celju, Novem mestu ter Murški Soboti.

Iz Državnega logističnega centra Roje so do 13. marca 2020 izdali in prepeljali na lokacije 36 zabojnikov za potrebe vzpostavitve vstopnih točk za bolnike, okužene s koronavirusom.

11. marca 2020 je minister za zdravje izdal Odredbo o določitvi pogojev vstopa v Republiko Slovenijo iz Italijanske republike zaradi preprečevanja širjenja nalezljive bolezni (Uradni list RS, št. 18/20). Vlakovni potniški promet med Italijansko republiko in Republiko Slovenijo se ni izvajal. Navedena odredba je bila spremenjena in dopolnjena že 12. marca 2020, ko se niso več izvajali vlakovni potniški ter mednarodni občasn timer in linijski avtobusni promet med Italijansko republiko in Republiko Slovenijo. Razmere so zahtevale takojšnjo vzpostavitev nadzora, posledično pa tudi takojšnjo zagotovitev kadrov in vzpostavitev osnovnih pogojev za delo policistov na kontrolnih točkah.

Poveljnik CZ RS je 11. marca 2020 izdal ustno odredbo o aktiviranju ekip prve pomoči RKS za izvajanje odredbe ministra za zdravje, ki se je nanašala

na merjenje telesne temperature pri potnikih na meji z Italijo.

Vlada je sprejela več normativnopравnih aktov o ukrepih za zaježitev in obvladovanje epidemije ter za delovanje države, ki so bili objavljeni v Uradnem listu RS.

Pred pojavom drugega vala epidemije je zaradi ponovnega slabšanja epidemičnih razmer v Republik Sloveniji predsednik Vlade RS 14. oktobra 2020 predstavil nove ukrepe za omejitve širjenja koronavirusa. Pozval je vse župane občin, v katerih so imeli izbruh koronavirusa, vendar so bile del oranžne statistične regije, naj v okviru svojih pristojnosti za občinske prostore sprejmejo podobne omejitvene ukrepe, kot so veljali v rdečih statističnih regijah, da bi se izognili poznejšim zaostritvam oziroma ukrepom, kot so veljali spomladi 2020, ko je bilo treba omejevati gibanje ali sprejemati določene ukrepe na ravni vseh občin.

Poveljnik CZ RS je 15. oktobra 2020 izdal pisno priporočilo županom in poveljnikom CZ občin v oranžnih statističnih regijah, s ciljem sprejemanja dodatnih ukrepov za preprečitev nadaljnega širjenja koronavirusa. Kot primer dobre prakse glede odrejanja dodatnih ukrepov so bile pretekle pozitivne izkušnje pri zaježitvi hitrega širjenja virusa na območju občin Pivka ter Ilirska Bistrica in tudi Črna na Koroškem. Tam je bilo veliko število okužb v različnih okoljih, zato so poleg razglašanih vladnih ukrepov sami sprejeli dodatne ukrepe in izvajali nekatere aktivnosti.

Podlaga za ukrepanje županov in odrejanje določenih ukrepov v ogroženih občinah je bil 98. člen Zakona o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami, ki v četrti alineji prve točke določa, da župan »skrbi za izvajanje ukrepov za preprečitev in zmanjšanje posledic naravnih in drugih nesreč«. V prej omenjenih občinah so že v prvi polovici septembra 2020, in pozneje tudi na Koroškem, izvajali posebne ukrepe pri delodajalcih in v objektih v občinski lasti. Tudi koncesionarjem pogrebne dejavnosti so bila izdana podrobnejša navodila. Prepovedane so bile kulturne in športne prireditve v občini, ki so se izvajale v zaprtih prostorih. Na prostem so bile prireditve dovoljene ob upoštevanju vseh ukrepov in priporočil NIJZ in z omejitvijo števila udeležencev.

Izdani so bili pozivi občanom, da preložijo načrtovana praznovanja.

Ponovno je bila vzpostavljena telefonska številka za pomoč občanom, za potrebe oskrbe ranljivih skupin

oziroma vseh, ki so imeli težave z zagotavljanjem osnovnih pogojev za življenje zaradi karantene ali samoizolacije.

Ministrstva so seznanjala zaposlene o nevarnostih in posledicah koronavirusa ter o pravilnem samozaščitnem ravnanju pred okužbo. Uslužbenci so bili usmerjeni na pregled in spremljanje spletnih strani NIJZ in Ministrstva za zdravje, na katerih so bile na razpolago obsežnejše informacije v povezavi s koronavirusom, testiranjem in pozneje tudi s cepljenjem proti covidu-19.

Zaradi širjenja bolezni covid-19 in slabšanja epidemiološke slike v Republiki Sloveniji so bili zaposlenim poslani navodila, obvestila in usmeritve glede izvajanja sprejetih preventivnih ukrepov. Še septembra 2020 so bili zaposleni obveščeni, da se ob vstopu v delovne prostore redno meri telesna temperatura zaposlenih in obiskovalcev. Ob naraščanju števila okuženih, še pred ponovno razglasitvijo epidemije, so bili zaposleni obveščeni, kako je ob zaostrovanju razmer s prihodom v službo in prehajanjem med regijami oziroma izkazovanjem nujnosti prihoda na delo. Zaposleni so bili obveščeni o možnosti opravljanja dela na domu. Posredovana so bila postopkovna navodila za ukrepanje ob sumu na okužbo ali ob potrjeni okužbi z virusom SARS-CoV-2 v delovnem okolju, ki so vsebovala priporočila glede ravnanja pri vstopu v delovne prostore, upoštevanja zaščitnih ukrepov za delo v pisarni, če je v pisarni več oseb hkrati, in ravnanja zaposlenih v skupnih prostorih ter navodila glede organizacije sestankov in uporabe sejnih sob, uporabe skupne opreme, službenih vozil in službenih koles ter zaščitnih sredstev (mask) in razkužil za roke ter predmetov, ki se uporabljajo pri delu.

Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport je osnovnim šolam, osnovnim šolam s prilagojenim programom, zavodom za vzgojo in izobraževanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami ter glasbenim šolam poslalo okrožnico, s katero je bilo vzgojno-izobraževalnim zavodom že 15. oktobra 2020 predlagano, da se:

- učenci od prvega do vključno petega razreda izobražujejo v šoli, za učence od šestega do devetega razreda pa se organizira izobraževanje na daljavo;
- pouk v glasbenih šolah izvaja na daljavo;
- dejavnosti v zavodih za izobraževanje otrok s posebnimi potrebami in osnovne šole s prilagojenim programom izvajajo v šoli oziroma v zavodu;
- vzgojni program v domovih za učence s posebnimi potrebami izvaja v domu.

UKREPANJE PO RAZGLASITVI EPIDEMIJE IN AKTIVIRANJU DRŽAVNEGA NAČRTA ZAŠČITE IN REŠEVANJA TER NAČRTOV DEJAVNOSTI

Potem ko je minister za zdravje 12. marca 2020 izdal Odredbo o razglasitvi epidemije nalezljive bolezni SARS-CoV-2 (covid-19) na območju Republike Slovenije in ko je bilo treba poleg služb v zdravstveni dejavnosti in drugih služb uporabiti tudi sile ter sredstva za zaščito, reševanje in pomoč, je poveljnik CZ RS, skladno z ustnim zaprosilom ministra za zdravje z 12. marca 2020, izdal Sklep o aktiviranju Državnega načrta zaščite in reševanja ob pojavu epidemije oziroma pandemije nalezljive bolezni pri ljudeh.

Z aktiviranjem tega načrta so bili aktivirani tudi načrti dejavnosti posameznih organov ter regijski načrti zaščite in reševanja. Posledično so bili aktivirani tudi občinski načrti zaščite in reševanja ter občinski štabi CZ. V nekaterih občinah so župani imenovali tudi krizne štabe ali krizne skupine, ki jih je običajno vodil župan. Občine, ki načrtov zaščite in reševanja niso imele, so ob razglašeni epidemiji smiselno uporabljale rešitve iz drugih občinskih načrtov zaščite in reševanja ali iz regijskega načrta ter se ustrezno organizirale.

Poveljnik CZ RS je skladno z določbami iz aktiviranega Državnega načrta zaščite in reševanja ob pojavu epidemije oziroma pandemije nalezljive bolezni pri ljudeh ter zakonskimi pristojnostmi:

- na predlog Ministrstva za zdravje aktiviral in vključil v aktivnosti državne sile ter sredstva za zaščito, reševanje in pomoč,
- sodeloval pri ovrednotenju predlogov o izvajanju zaščitnih ukrepov in njihovem preklicu, ko so bili po ocenah strokovnjakov izpolnjeni pogoji,
- usklajeval operativne zaščitne ukrepe in naloge zaščite, reševanja in pomoči ter dejavnosti ministrstev in drugih državnih organov,
- v sodelovanju z Ministrstvom za zdravje in NIJZ ter drugimi resorji obveščal ministra oziroma Vlado RS o posledicah in stanju epidemije ter dajal mnenja in predloge, povezane z izvajanjem zaščite, reševanja in pomoči pri zajezitvi epidemije,
- v drugem, tretjem in četrtem valu sodeloval pri spodbujanju cepljenja prebivalcev proti covidu-19.

Izdal je pisne usmeritve javnim službam, ki opravljajo dejavnost ključnega pomena za delovanje države ter so z Uredbo o vsebini in izdelavi načrtov zaščite in reševanja določeni kot nosilci priprave načrtov zaščite

in reševanja, da so zagotovile nemoteno izvajanje dejavnosti, z upoštevanjem priporočil pristojnega ministra za organizacijo dela ter higienskih priporočil NIJZ za zmanjšanje hitrosti širjenja virusa.

Izdal je pisno navodilo regijskim poveljnikom CZ glede aktiviranja regijskih štabov CZ in organiziranja sej na lokacijah, vzpostavitve sodelovanja z občinskimi štabi, izvajanja odrejenih ukrepov, in sicer ob upoštevanju vseh higienskih priporočil stroke in dnevnem poročanju službi za podporo štabu CZ RS.

Izpostavam URSZR in občinam so bile dane pisne usmeritve glede izvajanja dekontaminacije v javnih ustanovah, v katerih je bil potrjen sum okužbe s koronavirusom, skladno z navodili NIJZ. Dekontaminacija so izvajale gasilske enote širšega pomena, ki so jim bili dodeljeni oprema za dekontaminacijo in razkužila. Regijski štabi CZ oziroma izpostave URSZR so pripravile prednostno listo in napotile gasilske enote širšega pomena čez pristojni regijski center za obveščanje.

16. marca 2020 je poveljnik CZ RS sklical štab CZ RS, na katerem je člane seznanil z aktualnimi informacijami, in sicer da:

- je Vlada RS imenovala uradnega vladnega govornika,
- se nakupi zaščitne opreme vodijo na Zavodu RS za blagovne rezerve,
- se bodo ponovno določile prednosti delitve zaščitne opreme, ob upoštevanju načela racionalnosti,
- se služba za podporo štabu CZ RS seli v Izobraževalni center za zaščito in reševanje Republike Slovenije na Ig,
- javni uslužbenci, kolikor je to mogoče, opravljajo delo od doma.

Na seji so bili predstavljeni že izdani pisne odredbe, usmeritve in navodila. Prisotni na seji so bili seznanjeni z okužbo pripadnikov RKS, ki so se okužili med usposabljanjem ekip prve pomoči pred razglašeno epidemijo. Sprejeta je bila odločitev, da se splošno navodilo za gasilce, ki ga je izdal NIJZ, prilagodi na priporočila za gasilce v primeru intervencije, na kateri je prisotno večje število ljudi. Poveljnik CZ RS je odločil, da usklajevanje nadaljnega dela med člani štaba CZ RS poteka po telefonu.

Med prvim valom epidemije je poveljnik CZ RS sodeloval na sejah Sveta za nacionalno varnost, sekretariata Sveta za nacionalno varnost, v delovni skupini za obvladovanje razmer povezavi s pojavom covid-19 ter v kriznem štabu. Poleg sklepov in odredb

je med epidemijo izdal veliko ustnih in pisnih navodil ter usmeritev. Poveljnik CZ RS je v prvem valu epidemije izdal 66 odredb in dva sklepa o izvajanju pomoči zdravstvu ter drugim resorjem, zagotovitvi nastanitvenih kapacitet za zdravstvene delavce in osebe, ki jim je bila odrejena karantena, oskrbi pripadnikov CZ, zagotovitvi tehničnih pogojev za delovanje mobilnega stacionarija, zagotovitvi fizičnega varovanja objektov z zaščitno opremo ter tudi objektov, v katerih so bile nastanjene osebe, ki jim je bila odrejena karantena, čiščenju teh objektov, odvozu posebnih odpadkov ter drugih nujno potrebnih servisnih storitvah. Izdal je pisne usmeritve županom glede ukrepov ob razglasitvi epidemije ter aktiviranem Državnem načrtu zaščite in reševanja ob pojavu epidemije oziroma pandemije nalezljive bolezni pri ljudeh. Usmeritve so se nanašale predvsem na ustrezno varstvo pred nesrečami glede zagotavljanja javnih storitev iz občinske pristojnosti, kot so preskrba s pitno vodo, odvajanje komunalnih odpadnih voda, odvoz smeti, informiranje prebivalcev glede mogoče pomoči v nujnih zadevah in podobno. Poveljnik CZ RS je 28. maja 2020 izdal Sklep o preklicu Sklepa o aktiviranju Državnega načrta zaščite in reševanja ob pojavu epidemije oziroma pandemije nalezljive bolezni pri ljudeh (št. 166-1/2020-899-DGZR), ki je začel veljati 30. maja 2020 ob 19. uri. Takrat so se končale tudi operativne aktivnosti sistema varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami v povezavi s covidom-19. Nadaljevale so se le še tiste aktivnosti CZ, ki so potekale in do navedenega časa še niso bile končane.

Ker so oktobra 2020 vse statistične regije v Republiki Sloveniji zaradi ponovnega hitrega in eksponentnega širjenja koronavirusa med populacijo dosegale oziroma presegle stopnjo incidence, je tako stanje ponovno zahtevalo razglasitev epidemije (drugi val). Zato je Vlada RS na dopisni seji 18. oktobra 2020 na podlagi Zakona o nalezljivih boleznih sprejela Odlok o razglasitvi epidemije nalezljive bolezni covid-19 na območju celotne države (Uradni list RS, št. 146/20), ki je začel veljati 19. oktobra 2020. Razmere so zahtevale, da je poveljnik CZ RS ponovno izdal Sklep o aktiviranju Državnega načrta zaščite in reševanja ob pojavu epidemije oziroma pandemije nalezljive bolezni pri ljudeh (verzija 2.0, št. 84200-2/2020/3 z dne 23. julija 2020), ker je bilo treba, poleg služb v zdravstveni dejavnosti in drugih služb, ponovno uporabiti tudi sile in sredstva za zaščito, reševanje in pomoč. Aktivirani so bili enota za hitre reševalne intervencije, služba za podporo štabu CZ RS, ekipa za psihološko pomoč in pozneje služba za psihološko pomoč CZ, ekipe prve pomoči RKS (bolničarji)

ter drugi prostovoljci iz vrst RKS, Slovenske karitas, Evangeličanske humanitarne organizacije Podpornica, Slovenske filantropije, tabornikov in drugi.

Za izvajanje logistične podpore je poveljnik CZ RS izdal odredbe z zaprosilom za sodelovanje Slovenske vojske pri izvajanju ukrepov za zamejitev epidemije, za pomoč pripadnikov Slovenske vojske s transportnimi sredstvi, materialno-tehničnimi sredstvi in drugo opremo, potrebno za premeščanje posteljnih kapacitet v UKC Ljubljana, za oskrbo bolnikov s covidom-19. Izdal je tudi odredbo za pomoč zdravstvenega osebja Vojaške zdravstvene enote pri testiranju s hitrimi antigenskimi testi za diagnostiko covid-19 na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani in v Izobraževalnem centru za zaščito in reševanje RS.

Za pomoč zdravstvu in socialno-varstvenim zavodom ter drugim resorjem in oskrbe pripadnikov CZ, zagotovitev tehničnih pogojev za delovanje CZ, zagotovitev fizičnega varovanja objektov z zaščitno opremo ter drugih nujno potrebnih servisnih storitev je poveljnik CZ RS od razglasitve drugega vala epidemije covid-19 v Sloveniji izdal 25 pisnih odredb, eno navodilo in deset usmeritev ter odgovoril na številna vprašanja stroke, novinarjev, organizacij in državljanov. Redno je sodeloval na novinarskih konferencah, ki jih je organiziral Urad vlade za komuniciranje. Ves čas od razglasitve epidemije je spremljal situacijo in koordiniral aktivnosti zaščite, reševanja in pomoči na različnih ravneh ter med različnimi resorji in drugimi deležniki.

Spoprijemanje z okoliščinami, ki jih je spremljala epidemija nalezljive bolezni covid-19, je bilo nepredvidljivo, odločevalci so se srečevali s pomanjkanjem časa, preveč ali premalo informacijami, potrebami po takojšnjem nerutinskem odločanju in ukrepanju, kar je v takih okoliščinah povzročalo stres. Ker so se odločevalci počutili sami v spoprijemanju z izzivi, ki so jih prinašale negotove razmere ob izvajanju nalog ter ukrepov za zaježitev covid-19, je bila z regijskimi poveljniki CZ organizirana videokonferenca z namenom izmenjave informacij, graditvijo medsebojnega zaupanja in partnerstva ter s tem učinkovitejšega obvladovanja delovanja v negotovih razmerah ob epidemiji.

V drugem valu epidemije je bila za spremljanje stanja zalog zaščitnih sredstev v državnih blagovnih rezervah in Državnem logističnem centru imenovana posebna delovna skupina. Delovna skupina je pripravljala predloge za sproščanje državnih blagovnih rezerv.

Na povabilo poveljnika CZ RS je predsednik Republike Slovenije od januarja 2021 obiskal vse regijske štabe CZ po Sloveniji, pri čemer se je seznanil s stanjem in posebnostmi prizadevanj pripadnikov CZ v posameznih regijah. Ob obiskih so v pogovorih sodelovali člani regijskih štabov, predstavniki lokalnih ustanov, zdravstva, socialno-varstvenih zavodov, struktur CZ in prostovoljskih organizacij.

Z ministrom za zdravje, poveljniki regijskih štabov CZ oziroma vodjami izpostav URSZR je poveljnik CZ RS sodeloval na videokonferencah – operativnih koordinacijskih sestankih v povezavi z organizacijo in spodbujanjem cepljenja proti covidu-19 po posameznih statističnih regijah.

Na podlagi potreb Ministrstva za zdravje in socialno-varstvenih zavodov po zabožnikih zaradi vzpostavitve vstopnih točk za odvzem testov zaradi sumov okužbe s SARS-CoV-2 ter potreb po dodatni zaščitni opremi je služba za podporo štabu CZ RS, po odobritvi poveljnika CZ RS, koordinirala razdelitev s pomočjo sodelavcev in pripadnikov CZ, iz Državnega logističnega centra Roje pa razvoz in postavitve zabožnikov ter razdelitev razpoložljive zaščitne opreme in testov za diagnostiko covid-19 po prednostnih nalogah, ki jih je določilo Ministrstvo za zdravje.

Za potrebe izvajanja pomoči pri zaježitvi širjenja epidemije so bili aktivirani pripadniki CZ in prostovoljci ter tudi sredstva za zaščito, reševanje in pomoč. Za izvajanje operativnih aktivnosti pri izvajanju ukrepov za zaježitev širjenja covid-19 v Republiki Sloveniji so bili v obdobju drugega in tretjega vala epidemije aktivirani državni, regijski in občinski štabi CZ ter enote in službe CZ, ki bodo predstavljene v nadaljevanju.

V četrtem valu širitve koronavirusa, ki ga je zaznamovala različica delta, in v petem valu širitve koronavirusa, ko je prevladovala različica omikron, ni bilo razglašene epidemije. Vlada RS je s sklepom št. 16600-1/2021/3 z dne 11. novembra 2021 sprejela odločitev, da se za izvajanje pomoči pri oskrbi bolnikov v zdravstvenih ali socialno-varstvenih ustanovah uporabi kadrovske zmogljivosti CZ RS, in sicer prostovoljce iz nevladnih organizacij, ki delujejo v sistemu zaščite, reševanja in pomoči ter imajo ustrezno znanje za bolničarje. Tako so bolničarji RKS in Gasilske zveze Slovenije od 16. novembra 2021 do 18. februarja 2022 pomagali zdravstvu pri oskrbi bolnikov, od 17. januarja 2022 pa tudi pri oskrbi varovancev v domovih starejših občanov.

Urad vlade za komuniciranje je med epidemijo, skladno s pristojnostmi, prevzel koordinativno vlogo pri komunikacijskih aktivnostih v upravljalnem procesu vlade in njenih najpomembnejših resorjev. V sodelovanju z uradnim vladnim govornikom in strokovnimi službami, pristojnimi za komuniciranje (predvsem z Ministrstvom za zdravje in iz NIJZ ter drugih pristojnih resorjev), je bilo poskrbljeno za celovito informiranje ter ozaveščanje prebivalstva.

Vlada je na podlagi izkušenj s klicnim centrom za informacije o novem koronavirusu iz prvega vala epidemije tudi na začetku drugega vala epidemije, s sklepom in skladno z Načrtom vzpostavitve klicnega centra za informacije o epidemiji, ki je del Državnega načrta zaščite in reševanja ob pojavu epidemije oziroma pandemije nalezljive bolezni pri ljudeh, ponovno vzpostavila enotni klicni center za informacije o novem koronavirusu. Klicni center je bil vzpostavljen, da so lahko prebivalce Slovenije ter tujce na enem mestu informirali v povezavi z epidemijo, o delu vlade in njenih ukrepih ter odločitvah v povezavi z epidemijo. Prizadevali so si, da so državljanom in vsem, ki so bili na območju Slovenije, zagotavljali natančne ter pravočasne informacije na način, ki je bil dostopen in razumljiv vsem, tudi ranljivim skupinam. Posebno pozornost pri obveščanju javnosti so namenili tudi informiranju o cepljenju, cepivih in naročanju na cepljenje in v ta namen skupaj z NIJZ in Ministrstvom za zdravje pripravili vladno kampanjo promocije cepljenja proti covidu-19 »Nalezimo se dobrih navad – cepimo se«. Glavne informacije so zagotavljali tudi v obeh manjšinskih jezikih, italijanskem in madžarskem, ter v angleščini.

NASTANITEV OSEB

URSZR je v prvem valu epidemije zbirala podatke o mogočih lokacijah ter nato urejala ustrezne razmere za nastanitev v objektih, v katerih bi lahko začasno namestili:

- zaposlene v zdravstvu ali druge javne uslužbenke, ki so opravljali naloge v drugih javnih službah in so se vsak dan vozili na delo iz oddaljenih krajev;
- prebolele z okužbo s koronavirusom, ki bi jih glede na njihovo zdravstveno stanje lahko odpustili iz bolnišnice, vendar se zaradi socialnih in medicinskih indikacij niso mogli vrniti v domače okolje ter niso potrebovali nadaljnje nege;
- prebolele z okužbo s koronavirusom, ki bi jih lahko odpustili iz bolnišnice, vendar so glede na njihovo stanje ter socialne in medicinske indikacije še vedno potrebovali nego.

Na podlagi odločitve Vlade RS je URSZR zaprosila ministrstva za javno upravo, gospodarski razvoj in tehnologijo, izobraževanje in šport ter za obrambo za posredovanje podatkov o razpoložljivih namestitvenih kapacitetah.

Poveljnik CZ RS in predstavniki URSZR so aktivno sodelovali pri delu medresorskih delovnih skupin, ki so se ukvarjale s problematiko izvajanja karantene, ter pri pripravi obeh protokolov obravnave slovenskih državljanov in tujcev za vstop v Republiko Slovenijo med epidemijo covid-19. Kontaktna točka za izvedbo postopka nastanitev v karanteno je bil Center za obveščanje RS.

Zagotovljene so bile kapacitete za namestitev 50 oseb v hotelih, vključno s prehrano, za izvajanje karantene v skladu s priporočili NIJZ.

Vlada RS je 14. maja 2020 sprejela Odlok o odrejanju in izvajanju ukrepov, povezanih s preprečevanjem širjenja covid-19, na mejnih prehodih na zunanji meji in na kontrolnih točkah na notranjih mejah Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 68/20) ter preklicala obveznost CZ, da zagotavlja namestitev za osebe, ki jim je odrejena karantena in je te ne morejo izvajati na domačem naslovu.

NAKUP IN DELITEV ZAŠČITNE OPREME

16. marca 2020 ni bilo dovolj zaščitne opreme niti za en dan glede na ocenjene potrebe v Sloveniji. Vlada RS je 17. marca 2020 na podlagi analize stanja na trgu zaščitne opreme ugotovila, da v Republiki Sloveniji, ki še ni vzpostavila samooskrbe na tem področju, ne bo mogla zagotoviti zadostnih količin opreme.

Zaradi zloma trga z zaščitno opremo, nepredvidljive logistične povezave in neučinkovitega delovanja Evropske unije je bila dobava zaščitne opreme povsem ustavljena, nakup pa je postal zelo otežen. Vlada RS je s sklepom (št. 01201-5/2020/5 z dne 24. marca 2020) na prošnjo ministra za gospodarski razvoj in tehnologijo ter z namenom, da bi v kriznih razmerah pomagala Ministrstvu za gospodarski razvoj in tehnologijo ter Zavodu RS za blagovne rezerve, ki se je v tistem obdobju spoprijemal s kadrovske težavami, ustanovila medresorsko delovno skupino za sprejem, pregled in vrednotenje ponudb zaščitne opreme za preprečevanje širjenja nalezljive bolezni covid-19.

URSZR je skladno s V. členom sklepa medresorske delovne skupine izvajala administrativno-tehnično podporo medresorski skupini. Zaščitna oprema je bila na začetku epidemije deljena predvsem zdravstvenim ustanovam, osebni asistenci, socialno-varstvenim ustanovam, v manjših količinah državnim organom, Policiji, Slovenski vojski, upravljavcem kritične infrastrukture, silam za zaščito in reševanje (zlasti gasilskim enotam širšega pomena in RKS), Slovenski karitas in občinam za njihove potrebe (komunala, pogrebna podjetja, taksisti itn.). Ta prednostna delitev osnovne zaščitne opreme je veljala do začetka aprila 2020, ko je bila v Republiko Slovenijo dostavljena večja količina zaščitne opreme, kar je vplivalo na širitev kroga upravičencev, in sicer tudi za druge bolnišnice, vse zdravstvene domove, tudi socialno-varstvene zavode, ki še niso imeli s koronavirusom okuženih oskrbovancev, lekarne ter koncesionarje. Maja je bila zagotovljena tudi vzgojno-izobraževalnim ustanovam, zobozdravnikom ter kulturnim ustanovam.

Delitev zaščitnih sredstev upravičencem oziroma končnim uporabnikom je potekala v Državnem logističnem centru in v regijskih logističnih centrih URSZR.

Za delitev zaščitne opreme v drugem in tretjem valu epidemije je bil sprejet Postopkovnik za odobritev izdaje zaščitnih sredstev za preprečevanje širjenja covid-19 iz Državnega logističnega centra. Imenovana je bila delovna skupina za spremljanje stanja zalog zaščitnih sredstev v državnih blagovnih rezervah in Državnem logističnem centru, v katero so bili imenovani predstavniki URSZR, ministrstev za zdravje ter za gospodarski razvoj in tehnologijo ter Zavoda Republike Slovenije za blagovne rezerve.

Na podlagi odobritev delovne skupine in poveljnika CZ RS je bila iz Državnega logističnega centra izdana oprema.

Med drugim, tretjim, četrtem in petim valom epidemije je bilo na voljo dovolj zaščitne opreme za zaposlene ter tudi za preskrbo prebivalstva.

ZAGOTAVLJANJE INFORMACIJSKIH IN KOMUNIKACIJSKIH STORITEV

Za zagotavljanje nemotenega dela centrov za obveščanje in delovanja številke za klic v sili 112 so bili sprejeti nujni organizacijski ukrepi: pripravljen je bil načrt delovanja centrov ob izpadu enega ali več

centrov, vzpostavljena je bila dodatna komunikacijska povezava za prenos klicev na številki 112 ob izpadu glavne povezave itn.

Z vzpostavitvijo namenskih telefonskih števil za informacije v povezavi z epidemijo se je razbremenila številka 112, ki je prvenstveno namenjena klicem v sili.

GLAVNE AKTIVNOSTI MINISTRSTEV IN DRUGIH DRŽAVNIH ORGANOV

Ministrstva so takoj po aktiviranju Državnega načrta zaščite in reševanja ob pojavu epidemije oziroma pandemije nalezljive bolezni pri ljudeh pri ljudeh v prvem valu aktivirala svoje načrte dejavnosti in v povezavi z epidemijo nalezljive bolezni pri ljudeh začela opravljati naloge. Med epidemijo so na ministrstvih izdali številne dokumente o ustreznem ukrepanju in prilagajanju dejavnosti novim razmeram zaradi covid-19, tudi v spremenjeni organizaciji dela. Glede na usmeritve zdravstvene stroke je bilo med razglašeno epidemijo za javne uslužbence uvedeno delo od doma ali čakanje na delo doma. Ministrstva so določila javne uslužbence za opravljanje nujnih in ključnih nalog na delovnem mestu. V poslovne prostore so namestili naprave in sredstva za razkuževanje rok in površin, kupili in razdeljevali so zaščitno opremo, predvsem zaščitne maske in rokavice. Poskrbeli so za poostreno čiščenje in prezračevanje prostorov. Javne uslužbence so obveščali o razmerah in priporočljivih ukrepih (npr. čiščenje rok, higiena kašlja, vzdrževanje ustrezne varnostne razdalje in podobno), merili so telesno temperaturo ter aktivnosti organizirali tako, da je bila zagotovljena ustrezna varnostna razdalja najmanj 1,5 metra. Kjer je bilo mogoče, so pisarne preuredili s pregradami ali odredili, da je v pisarni opravljal delo samo en javni uslužbenec. Zaprli ali preuredili so jedilnice, tako da je bila postrežba hrane drugače organizirana, v jedilnici pa je naenkrat lahko obedovalo manjše število oseb. Ukinjena so bila službena potovanja v tujino, namesto tega so ministrstva uporabljala videokonferenčne povezave za izvedbo sej in sestankov z organizacijami v tujini oziroma predvsem s posameznimi organi Evropske komisije. Večji načrtovani dogodki v Sloveniji so odpadli. Omejevani ali prepovedani so bili klasični sestanki, prihajanje strank in podobno.

Zaradi izobraževanja na daljavo so šole izvajale sve-tovalno pomoč za učence, ki so to potrebovali. Strokovni delavci so učence, čeprav fizična prisotnost ni bila mogoča, spodbujali tudi k medsebojnemu

sodelovanju, povezovanju, vendar na drugačen, razmeram prilagojen način.

Na Ministrstvu za zdravje so zagotovili mobilno aplikacijo za hitrejše branje kartice pacienta pri odvzemu brisa za testiranje. Vzpostavljeno je bilo poročanje o vseh hitrih antigenskih testih (HAGT) in PCR-testih v centralni register podatkov o pacientih. Izveden je bil nakup mobilne aplikacije za registracijo pacienta pri cepljenju. V sodelovanju z NIJZ so razvili aplikacijo zVEM za naročanje na cepljenje, ki je bila odprta za javnost 6. maja 2021.

V začetku junija 2021 so začeli izvajati aktivnosti za izdajo in preverjanje evropskega digitalnega kovidnega potrdila.

Ministrstvo za zdravje je objavilo več navodil in priporočil za izvajalce zdravstvene dejavnosti.

NIJZ je deloval na najpomembnejših področjih intenzivnega spremljanja pojavljanja primerov covid-19 v Sloveniji in v svetu, pri analizi podatkov, epidemioloških preiskavah primerov in obravnavi izbruhov bolezni, pripravi navodil za splošne in specifične preventivne ukrepe za različne javnosti ter strokovni podpori zdravstvenim in drugim službam.

NIJZ je pripravljal podlage za obvladovanje epidemije, izvajal aktivnosti glede testiranj ter v nadaljevanju glede organizacije in izvedbe cepljenja proti covidu-19. Obdelovali so statistične podatke glede testiranj, okužb in smrti.

Pomemben del aktivnosti NIJZ je bilo tudi komuniciranje z mediji. Na družbenih omrežjih so opozarjali na higieno rok in kašlja, medsebojno razdaljo, preventivo in simptome bolezni ter pozivali, da je treba ob bolezenskih znakih ostati doma in drugo.

SLOVENSKA VOJSKA

Slovenska vojska je med razglašeno epidemijo aktiviral načrt VIHRA. Sile Slovenske vojske so izvajale ukrepe za obvladovanje epidemije v Slovenski vojski, zagotavljale pripravljenost namensko organiziranih sil, s sposobnostjo takojšnjega odziva na zahteve CZ oziroma URSZR. V drugem in tretjem valu epidemije so izvajali testiranja s hitrimi antigenskimi testi (HAGT) in s PCR-testi za pripadnike Slovenske vojske in druge javne uslužbenke Ministrstva za obrambo. V začetku so namensko organizirane sile Slovenske

vojske večinoma pomagale v obliki fizičnih in transportnih zmogljivosti, pri selitvah inventarja (postelje, medicinska oprema) v Bolnici dr. Petra Držaja, Infekcijski kliniki, Lekarni GK, Laboratoriju UKC, novem oddelku UKC Ljubljana in pri postavljanju šotorov. Izvajali so tudi analizo PCR-vzorcev v mobilnem laboratoriju Vojaške zdravstvene enote. Z vzpostavitvijo cepilnega mesta v Vojašnici Edvarda Peperka so pripadniki Vojaške zdravstvene enote cepili pripadnike sil Slovenske vojske, javne uslužbenke upravnega dela Ministrstva za obrambo in zaposlene v drugi kritični infrastrukturi. V Vojašnici Petra Petriča pa so podpirali cepljenje civilne populacije.

INŠPEKCIJE

Na podlagi 55. člena Zakona o interventnih ukrepih za pomoč pri omilitvi posledic drugega vala epidemije covid-19 (Uradni list RS, št. 203/20, 15/21 – ZDUOP, 82/21 – ZNB-C in 112/21 – ZNUPZ) so pristojnost nadzora nad izvajanjem ukrepa iz prvega odstavka 39. člena Zakona o nalezljivih boleznih pri opravljanju nalog inšpekcijskega nadzora iz svoje pristojnosti poleg Zdravstvenega inšpektorata Republike Slovenije dobile še druge inšpekcijske službe v Republiki Sloveniji.

Zaradi nove pristojnosti inšpektoratov in zaradi dogovora o načinu izvajanja inšpekcijskega nadzora nad spoštovanjem določb Zakona o nalezljivih boleznih in vladnih odlokov je bilo opravljenih več sestankov Inšpekcijskega sveta, ki je na podlagi 11. člena Zakona o inšpekcijskem nadzoru (Uradni list RS, št. 43/07 – uradno prečiščeno besedilo in 40/14) medresorsko delovno telo, pristojno za medsebojno koordinacijo dela ter doseganje večje učinkovitosti različnih inšpekcij.

Ministrstvo za javno upravo je v sodelovanju z Zdravstvenim inšpektoratom Republike Slovenije pripravilo več vladnih gradiv, v katerih so bili predstavljeni nujne naloge inšpektoratov oziroma inšpekcij med razglašeno epidemijo, število opravljenih inšpekcijskih nadzorov ter število izrečenih upravnih in prekrškovnih ukrepov (na inšpektorja). Veliko pozornosti so namenili urejanju in dopolnjevanju vsebin na spletišču gov.si ter portalih eUprava in SPOT, zlasti vsebinam, povezanim z epidemijo. Vzpostavili so nove storitve za državljane glede potrdila o karanteni na domu, zbiranja interesa za cepljenje državljanov in izplačila enkratnega solidarnostnega dodatka za študente ter polnoletne dijake in pripravili vlogo »Obvestilo o delu na domu«.

Mesec	Skupaj	Občina	Regija	Država
Marec	46.061	42.032	1244	2785
April	109.697	104.274	1628	3926
Maj	49.334	46.311	1226	1797
Skupaj	205.092	192.617	4098	8508

Preglednica 1: Število angažiranih pripadnikov CZ in članov drugih sil za zaščito, reševanje in pomoč v prvem valu epidemije leta 2020

Table 1: The number of Civil Protection members and the members of other protection, rescue and relief forces engaged in the first wave of the pandemic in 2020

Ministrstvo za javno upravo je vzpostavilo delovanje mobilne aplikacije #OstaniZdrav za zaznavanje potencialno nevarnih stikov. Vzpostavljena je bila tudi čezmejna izmenjava podatkov, ki je omogočila interoperabilnost vseh evropskih aplikacij za detekcijo stikov ter tudi zaznavanje potencialno nevarnih stikov v tujini.

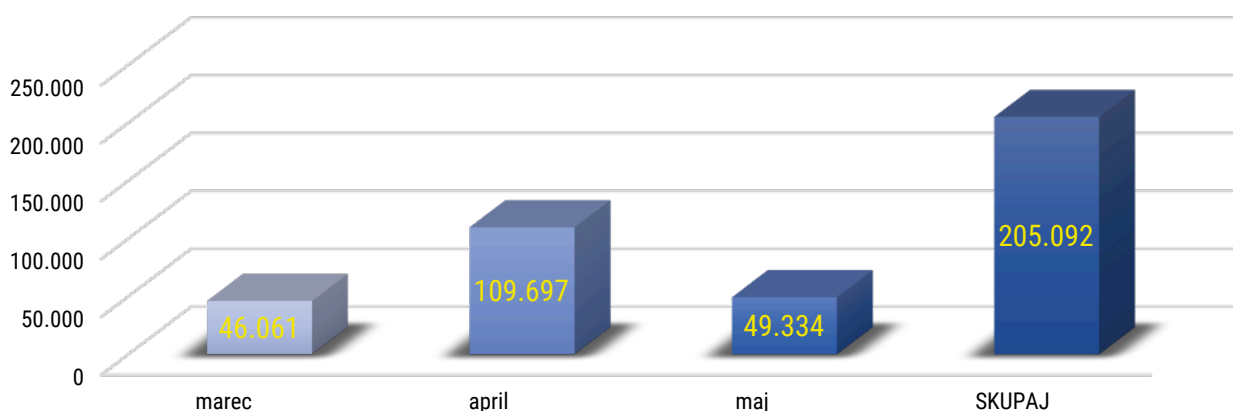
AKTIVNOSTI IZPOSTAV URZR IN OBČIN

Na izpostavah URZR in v občinah so izvajanje nalog prilagodili nastalim razmeram. Zaposleni na izpostavah imajo tudi funkcije poveljnika ali namestnika poveljnika ali so člani regijskih štabov CZ oziroma skupin za podporo. **V regijah oziroma izpostavah** so komunicirali z občinskimi štabi CZ, jim posredovali navodila in informacije; zbirali podatke in evidentirali potrebe za oskrbo ranljivih skupin, za omogočanje psihološke pomoči in za izdelavo začasnih izkaznic pripadnikov CZ, ki so jih razdelili med končne uporabnike; odgovarjali na telefonske klice občanov in podjetij, predvsem glede zagotavljanja zaščitne opreme, oskrbe starejših, omejitve gibanja, prehodov meje, karantene in drugih sprejetih ukrepov; delili zaščitno opremo, skladno s prejetimi razdelilniki; in pripravljali

dnevna poročila o izvedenih aktivnostih. V drugem in tretjem valu epidemije so izvajali tudi distribucijo hitrih antigenskih testov za zdravstvene domove ter testov za samotestiranje učencev in dijakov ter opravljali še številne druge naloge.

Občine so se hitro organizirale in pristopile k izva-
janju nalog. Občinske uprave so prilagodile način
poslovanja s strankami, odpovedane so bile javne
prireditve, omejili so število oseb na pogrebnih slo-
vesnostih. Zaradi pomanjkanja zaščitnih mask in
otežene dobave v prvem valu epidemije so v občinah
skupaj s prostovoljci in lokalnimi podjetniki organizi-
rali šivanje pralnih mask.

Glavne naloge na občinski ravni so se nanašale na sprejem občinskih ukrepov za zaježitev koronavirusa, kot so na primer zapora otroških igrišč in omejevanje zbiranja na drugih javnih površinah, oskrba ranljivih skupin, informiranje občanov, zagotavljanje računalniške opreme otrokom za šolanje na daljavo, delitev zaščitnih mask občanom in prevozi brisov. V drugem in tretjem valu so zagotavljali brezplačne obroke ter pomagali pri vzpostavljanju rdečih con za domove starejših občanov, organizaciji brezplačnega hitrega testiranja in cepljenja ter pri razkuževanju javnih površin.

Slika 1: Število angažiranih pripadnikov CZ ter članov drugih sil za zaščito, reševanje in pomoč v prvem valu epidemije leta 2020

Figure 1: Civil Protection members and the members of other protection, rescue and relief forces engaged in the first wave of the pandemic in 2020

DELOVANJE SIL ZA ZAŠČITO, REŠEVANJE IN POMOČ

Od 13. marca 2020 do 30. maja 2020 je pri aktivnostih zaščite in reševanja sodelovalo 205.092 pripadnikov sil za zaščito, reševanje in pomoč, v povprečju 2596 na dan. Na državni, regijski in občinski ravni je bilo v aktivnosti, povezane z epidemijo, vključenih od 600 do 6400 pripadnikov sil za zaščito, reševanje in pomoč in drugih na dan.

V drugem in tretjem valu epidemije, od 19. oktobra 2020 do 15. junija 2021, je pri aktivnostih zaščite in reševanja sodelovalo 276.673 pripadnikov sil za zaščito, reševanje in pomoč, v povprečju 1153 na dan. Na državni, regijski in občinski ravni je bilo angažiranih od 343 do 2249 pripadnikov sil za zaščito, reševanje in pomoč in drugih na dan.

Na opravljanje službe v CZ so bili vpoklicani tudi pogodbeni pripadniki CZ. Pomagali so razbremeniti celoten sistem odziva države na epidemijo covid-19. Pogodbeni pripadniki CZ, organizirani v enote, službe in organe CZ na ravni države, so ob epidemiji pomagali pri podpori zdravstvenim delavcem, logistični podpori, zagotavljanju prevozov in transportu opreme ter izvajanju ukrepov za zavezitev širjenja okužbe in pri koordinaciji dela na terenu.

Na ravni države je bilo v podporo ukrepov ob epidemiji vključenih 84 pogodbenih pripadnikov CZ, organiziranih v enote, službe in organe CZ, kot so:

- služba za podporo, ekipa za psihološko pomoč,
- enota za postavitve in delovanje mobilnega stacionarija,
- logistični center, ekipa za skladiščno poslovanje,
- državna enota za hitre reševalne intervencije.

Na ravni države je URSZR v drugem in tretjem valu epidemije izdala 267 vpoklicev za aktiviranje 45 pogodbenih pripadnikov CZ, organiziranih v enote, službe in organe CZ, za operativno podporo pri izvajanju ukrepov za zavezitev epidemije.

Za izvajanje operativnih aktivnosti pri izvajanju ukrepov za zavezitev širjenja covid-19 v Republiki Sloveniji so bili aktivirani:

- štab CZ RS, regijski štabi CZ ter občinski štabi CZ,
- služba za podporo štabu CZ RS,
- logistični center,
- ekipe za prvo pomoč RKS,
- ekipa za psihološko pomoč,
- mobilni stacionarij z enoto za postavitve mobilnega stacionarija in enoto za oskrbo bolnikov RKS,
- državna enota za hitre reševalne intervencije,
- operativni poklicni gasilci, operativni gasilci iz prostovoljnih gasilskih društev in drug operativni sestav.

Služba za podporo štabu CZ RS je bila aktivirana 13. marca 2020 in je delovala vse dni aktiviranega Državnega načrta zaščite in reševanja ob pojavu epidemije oziroma pandemije nalezljive bolezni pri ljudeh med 7. in 19. uro.

Služba za podporo je strokovno in administrativno podpirala poveljnika CZ RS, štab CZ RS ter vodstvo URSZR. Naloge službe so bile prilagojene trenutnim razmeram in zahtevam odzivanja za zavezitev covid-19. Organizirana je bila tako, da je bilo zajetih pet glavnih področij: vodenje, načrtovanje, operacije, logistika, finance/administracija.

Na URSZR so bile oblikovane še delovne skupine, ki so opravljale naloge, kot so pregledovanje ponudb

	Oktober 2020	November 2020	December 2020	Januar 2021	Februar 2021	Marec 2021	April 2021	Maj 2021	Junij 2021	Skupaj
Država	323	705	652	553	472	467	332	394	165	4063
Regije	657	1.136	950	1114	997	1091	865	994	476	8280
Občine	17.632	33.967	33.198	30.541	26.145	27.640	21.242	28.249	12.160	230.774
Humanitarne organizacije	677	7085	7814	4691	4039	3419	2287	2421	1123	33.556
Sile za zaščito, reševanje in pomoč skupaj	19.289	42.893	42.614	36.899	31.653	32.617	24.726	32.058	13.924	276.673

Preglednica 2: Število angažiranih pripadnikov CZ ter članov drugih sil za zaščito, reševanje in pomoč v drugem ter tretjem valu epidemije

Table 2: The number of Civil Protection members and the members of other protection, rescue and relief forces engaged in the second and third waves of the pandemic

zaščitne opreme; urejanje zadev v povezavi z donacijami; zbiranje podatkov o nastanitvenih kapacitetah za morebitno nastanitev bolnikov, zdravstvenega osebja, policistov, vojakov in drugih oseb, ki naj bi bili sprejeti v karanteno; mednarodne aktivnosti; vodenje evidence oseb za stike za koordinacijo odzivanja in prostovoljcev, ki so se želeli vključiti v aktivnosti CZ; pomoč ranljivim skupinam po občinah; psihološka podpora; zagotavljanje prevoza opreme iz tujine; izvajanje informacijske varnosti; zbiranje podatkov za solidarnostni sklad.

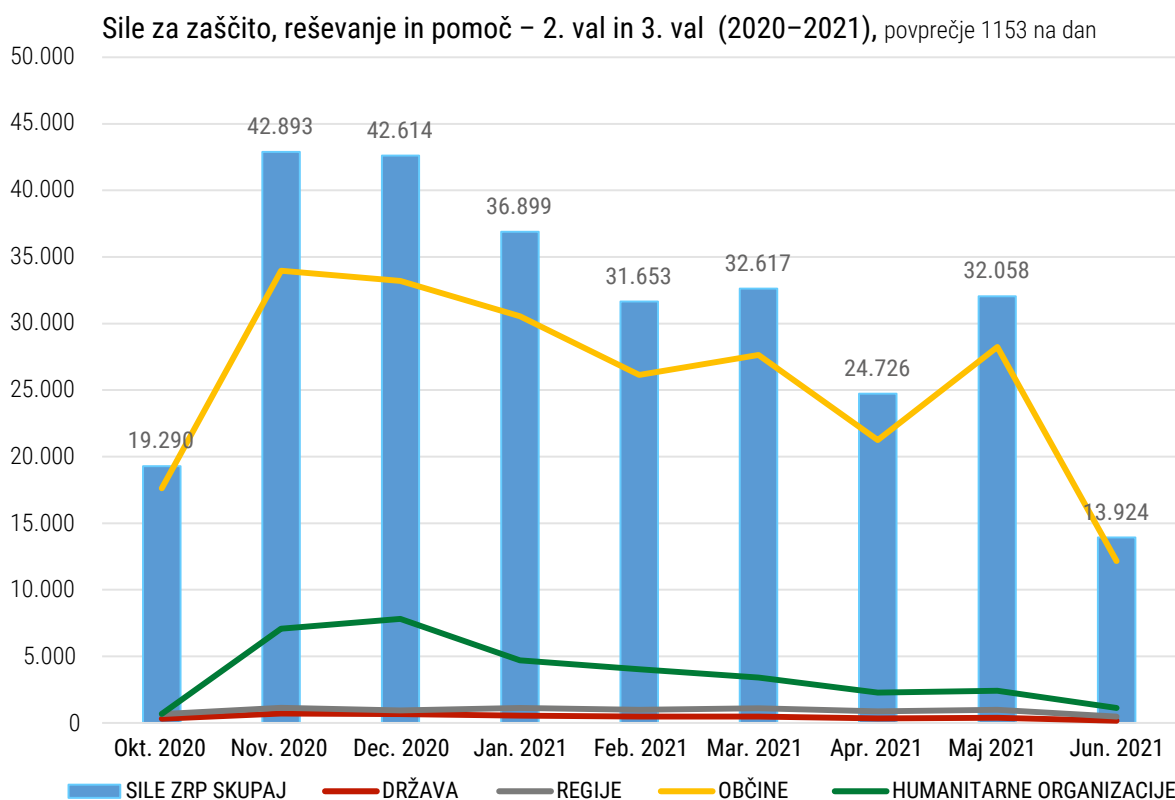
Služba za podporo je bila nenehno v stiku in neposredno povezana z vsemi pomembnimi udeleženci v odzivanju na epidemijo na državni ravni. Sem spadajo vsa ministrstva in drugi državni organi, zlasti pa ministrstvi za zdravje ter za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, NIJZ, Generalna policijska uprava, URSZR, Center za obveščanje RS, Nacionalni center za krizno upravljanje, Državni logistični center in drugi. Povezovala se je s prostovoljskimi organizacijami, zlasti z RKS in Slovensko karitas. Služba je bila povezana tudi s pomembnejšimi udeleženci na regionalni ravni.

Zelo dobro je sodelovala z Ministrstvom za zdravje, ki je skrbelo za pripravo razdelilnikov zaščitne

opreme bolnišnicam, zdravstvenim domovom in drugim zdravstvenim ustanovam ter tudi domovom starejših občanov, pozneje pa tudi z ministrstvom za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti ter za izobraževanje in šport glede zagotovitve zaščitne opreme ustanovam iz njihove pristojnosti.

Služba za podporo je spremljala sprejete ukrepe na državni ravni in njihovo implementacijo na terenu. Izredno pomembno je bilo odlično sodelovanje z regijskimi poveljniki CZ in izpostavami URSZR, ki so imeli pregled nad stanjem po regijah in občinah, so redno razdeljevali zaščitno opremo in pomoč, usklajevali pomoč in oskrbo na domu ranljivih oseb ter informirali občane. Ob koncu delovnega časa je pripravljala dnevno poročilo, v katerem je bila opisana aktualna situacija, povzete izvedene aktivnosti in delovanje sil za zaščito, reševanje in pomoč ter podani pregled izdane zaščitne opreme in materialno-tehničnih sredstev uporabnikom, ključni poudarki o izvedenih aktivnostih izpostav uprave in občin ter na koncu ključni izzivi.

Za potrebe drugega in tretjega vala epidemije je bila služba za podporo aktivirana 19. oktobra 2020 in je delovala do 15. junija 2021. V sestavi štirih ekip so bili do trije člani, odvisno od intenzivnosti nalog

Slika 2: Število angažiranih pripadnikov CZ ter članov drugih sil za zaščito, reševanje in pomoč

Figure 2: Engaged Civil Protection members and the members of other protection, rescue and relief forces

in obsega dela. Med svojim delovanjem so se člani službe aktivno vključevali v odziv ob intervencijah večjega obsega, kot so bili poplave in plazovi v Slovenskem primorju ter potresa na Hrvaškem in v Sloveniji. Služba je vodila delovodnik o odločitvah poveljnika CZ RS, o prejeti in poslani pošti in obvestilih ter drugih pomembnejših dogodkih.

Državni logistični center zaščite in reševanja v Rojah je primarno namenjen skladiščenju državnih rezerv materialnih sredstev zaščitne in reševalne opreme ter specialne namenske reševalne in zaščitne opreme za državne sile za zaščito, reševanje in pomoč, sredstev za začasno nastanitev in oskrbo ljudi, strateških zalog gasilnih sredstev, sredstev za zaščito pred poplavami in podobno.

Pomemben mejnik je predstavljal sklep Vlade RS (št. 30400-3/2020/2 z dne 17. marca 2020), s katerim je pooblastila ministra, pristojnega za preskrbo, da za obvladovanje in zajezitev epidemije oziroma pandemije nalezljive bolezni pri ljudeh zaradi covid-19 na območju Republike Slovenije v soglasju z ministrom, pristojnim za posamezno področje, odloči o uporabi državnih blagovnih rezerv. Državni logistični center je tako iz centralnega skladišča zaščitne in reševalne opreme čez noč postal osrednji logistično-distribucijski center za zaščitna sredstva. Začeli so prevzemati zaščitno opremo od Zavoda RS za blagovne rezerve, evidentirati in skladiščiti zaščitno opremo, izdajati oziroma razdeljevati ter dostavljati zaščitno opremo, opravljati prevoze in postavljati opremo (npr. zabojnike) ter opravljati druge logistične storitve. Do 31. maja 2020 so prepeljali in postavili 88 bivalnih zabojnikov. Od konca februarja do konca maja 2020 je bilo iz Državnega logističnega centra izdanih več kot 35.000.000 kosov različne opreme.

V drugem in tretjem valu epidemije so v Državnem logističnem centru nadaljevali delo. Pozneje so bile naloge usmerjene v podporo zdravstvenim ustanovam z zagotavljanjem bivalnih in sanitarnih zabojnikov; v razdelitev zaščitne opreme bolnišnicam, nato v razdelitev zaščitne opreme in razkužilnih sredstev gasilskim enotam, ki so opravljaje dezinfekcijo prostorov; v logistično pomoč zdravstvu s sprejemom hitrih antigenskih testov za preverjanje okuženosti ljudi s koronavirusom in distribucijo teh končnim uporabnikom (zdravstvenim ustanovam in šolam); razdeljevanje zaščitnih sredstev državnim organom in v pripravo zaščitnih sredstev za druge države, kot mednarodna pomoč.

EKIPE ZA PRVO POMOČ RKS

Poveljnik CZ RS je 11. marca 2020 izdal ustno odredbo o aktiviranju ekip prve pomoči RKS za izvajanje odredbe ministra za zdravje, ki se je nanašala na merjenje telesne temperature pri potnikih na meji z Italijo. Člani ekip prve pomoči RKS so merili telesno temperaturo vsem, ki so želeli vstopiti v Republiko Slovenijo na takrat odprtih mejnih prehodih Rateče, Robič, Vrtojba, Fernetiči, Krvavi Potok in Škofije.

Merjenje telesne temperature tujim državljanom ob vstopu na slovensko-avstrijski meji so začeli izvajati 25. marca 2020 po odredbi poveljnika CZ RS na kontrolnih točkah Gornja Radgona, Kuzma, Holmec, Karavanke, Jurij, Vič, Ljubelj, Trate, Radlje, Gederovci, Šentilj (avtocestni prehod), Šentilj (magistrala) in Korensko sedlo. Telesno temperaturo pa so prenehali meriti 14. aprila 2020, ko se je spremenil režim vstopa v državo.

23. marca 2020 so bile z odredbo poveljnika CZ RS aktivirane enote prve pomoči RKS OZ Novo mesto, Črnomelj, Trebnje in Metlika, in sicer za pomoč pri oskrbi varovancev v Domu starejših občanov Metlika, v katerem se je pojavil večji izbruh okužb med varovanci ter zaposlenimi.

Na lokalni ravni so člani ekip prve pomoči RKS dostavljali zdravila, prehranske pakete in tople obroke ranljivim skupinam, omogočali psihosocialno pomoč, usmerjali obiskovalce zdravstvenih domov, zagotavljali pomoč v domovih starejših občanov pri pripravi prostorov za karanteno in izolacijo ter opozarjali prebivalce na obvezno izvajanje zaščitnih ukrepov.

Poveljnik CZ RS je 28. oktobra 2020 izdal odredbo o aktiviranju ekip prve pomoči RKS za pomoč v zdravstvu. Člani ekip prve pomoči RKS so pomagali v covidnih oddelkih v bolnišnicah Golnik, Nova Gorica, Trbovlje, Izola ter v UKC Ljubljana in Maribor in domovih starejših občanov Sežana, Šentjur, Markovec ter Izola. V naloge se je vključilo 155 različnih bolničarjev iz ekip prve pomoči RKS, v najbolj obremenjenih dneh tudi po 55 pripadnikov na dan.

EKIPA ZA PSIHOLOŠKO POMOČ

Ob epidemiji covid-19 so prebivalci Slovenije ter delujoči v sistemu varstva pred naravnimi in

drugimi nesrečami čutili več stresa ter obremenitev, kar je vplivalo na psihično počutje, vedenje in odločanje. Zaradi nastalih razmer je bila povečana potreba po ohranjanju dobrega psihičnega počutja, za kar so poskrbeli tudi pripadniki ekipe za psihološko pomoč.

Člani enote za psihološko pomoč CZ so opravljali razbremenilne pogovore za operaterje v klicnem centru za informacije o koronavirusu, za delujoče v sistemu varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami in tudi za potrebe prebivalcev in ustanov zunaj CZ. Izvajali so usposabljanja za ohranjanje dobrega psihičnega počutja med spoprijemanjem s covidom-19 za delavce URSZR in svetovalce na kriznem telefonu za psihološko pomoč prebivalcem Slovenije v sodelovanju z NIJZ.

NIJZ in Društvo psihologov Slovenije sta podala pobudo o ustanovitvi posebnega kriznega telefona za psihološko pomoč prebivalcem.

Mobilni stacionarij je enota, katere temeljni namen je dopolnitev obstoječih kapacitet za oskrbo bolnikov ob naravnih ali drugih nesrečah. Polna zmogljivost mobilnega stacionarija je 120 postelj. Mobilni stacionarij organizira URSZR v sodelovanju z RKS ter vključuje naslednje enote:

- enoto za oskrbo bolnikov, ki jo organizira in opremlja RKS,
- enoto za postavitve in vzdrževanje stacionarija, ki jo organizira URSZR v sodelovanju s člani enot za postavitve začasnih prebivališč in pripadniki CZ, ter
- ekipo za psihosocialno pomoč, ki jo organizira URSZR.

Odločitev o postavitvi mobilnega stacionarija je Vlada RS sprejela 14. marca 2020. Mobilni stacionarij je bil skupaj z mobilno bolnišnico Slovenske vojske Role 2 postavljen 18. marca 2020, nato je sledilo vzdrževanje pripravljenosti na morebitni sprejem bolnikov.

Mobilni stacionarij je bil vzpostavljen skladno z izhodišči in je bil v smislu zmožnosti v celoti funkcionalen, čeprav za namestitve obolelih s covidom-19 ni bil uporabljen.

Enota za hitre reševalne intervencije je enota CZ, namenjena izvajanju posebno zahtevnih reševalnih intervencij, ki zahtevajo hitro ukrepanje ob nesrečah večjega obsega, pri čemer sta potrebni posebna oprema in usposobljenost reševalcev.

Največjo vlogo v odzivu na epidemijo je imel oddelek za prevoz, ki je sestavni del enote za hitre reševalne intervencije. Enota je dostavljala zabojnike in opremo v regijska skladišča in do končnih uporabnikov ter opravljala prevoze opreme z letališč in drugih lokacij.

Aktivirana je bila tudi enota za informacijsko in telekomunikacijsko podporo enoti za hitre reševalne intervencije, ki je zagotavljala telekomunikacijsko in informacijsko podporo službi za podporo štabu CZ RS ter podporo vodenju evidence zaščitne opreme.

Pripadniki enote za hitre reševalne intervencije so sodelovali pri vzpostavitvi novega kovidnega oddelka v UKC Ljubljana, vključno z dostavo opreme CZ.

PROSTOVOLJNE GASILSKE ENOTE IN GASILSKA ZVEZA SLOVENIJE

URSZR je 6. aprila 2020 izdala smernico za hkratno aktiviranje osrednjih in drugih gasilskih enot ob intervencijah širšega pomena, s katero je na pobudo posameznih gasilskih enot širšega pomena z optimiziranjem števila sodelujočih gasilcev poskušala omejiti nepotrebno izpostavljanje gasilcev okužbam s koronavirusom.

Prostovoljni gasilci iz posameznih gasilskih regij so bili čez občinske štabe CZ vključeni v opravljanje nalog, kot so pomoč zdravstvenim zavodom in domovom za starejše občane ter pri vzpostavitvi vstopnih točk za kovidne oddelke, prevozi vzorcev, logistična podpora pri oskrbi ranljivih skupin, delitev zaščitnih mask in zdravil, razkuževanje javnih prostorov in površin ter nadzor gibanja na javnih krajih in pomoč pri organizaciji množičnega testiranja ter cepljenja.

Skladno z odredbo poveljnika CZ RS je Prostovoljno gasilsko društvo Rogaška Slatina opravilo selitev opreme in dezinfekcijo v Domu za starejše občane Šmarje pri Jelšah, ker se je tam pojavil večji izbruh covid-19. Med epidemijo se je zgodil večji požar v naravnem okolju na območju Petrinje v občini Hrpelje - Kozina.

Med drugim valom epidemije je Gasilska zveza Slovenije skupaj z URSZR, NIJZ ter Gasilsko šolo pripravila dodatna navodila, kako ravnati ob interveniranju, in sicer navodila za delovanje gasilskih enot ter navodila za uporabo zaščitne opreme in sredstev.

POKLICNE GASILSKE ENOTE IN ZDRUŽENJE SLOVENSКИH POKLICNIH GASILCEV

Poklicne gasilske enote so poleg rednih intervencij opravljale še naloge, povezane z odzivom na epidemijo. Na podlagi odredbe poveljnika CZ RS so gasilci Poklicne gasilske enote Celje sodelovali pri čiščenju in razkuževanju prostorov v Domu starejših občanov Šmarje pri Jelšah. Razkužili so tudi prostore tožilstva ter hotela Paka v Velenju, v katerem je bila karantena za osebe, ki so se vrnilo iz tujine. Vključeni so bili v pomoč zdravstvenim ustanovam in domovom starejših občanov, vzpostavitev vstopnih točk za jemanje brisov ter logistično podporo pri oskrbi ranljivih skupin, delitvi zaščitnih mask ter razkuževanju javnih prostorov in površin. Združenje slovenskih poklicnih gasilcev je kot krovna organizacija poklicnih gasilcev posredovalo več pobud za pripravo odloka, ki je gasilcem omogočil opravljanje preventivnih zdravstvenih pregledov. Na pobudo Združenja slovenskih poklicnih gasilcev je bila s sredstvi požarnega sklada za gasilske enote širšega pomena za potrebe ukrepanja ob nesrečah z nevarnimi snovmi kupljena oprema za dezinfekcijo objektov, vozil in opreme. Gasilska šola je skupaj z Združenjem slovenskih poklicnih gasilcev pripravila navodila oziroma smernice za uporabo te opreme.

TABORNIKI IN SKAVTI

Taborniki so bili vključeni v več akcij postavitve in pospravljanja šotorov v UKC Ljubljana. Vključeni so bili tudi v aktivnosti na lokalni ravni.

DRUGE SILE ZA ZAŠČITO, REŠEVANJE IN POMOČ TER PRIPADNIKI CZ

Druge sile za zaščito, reševanje in pomoč so bile vključene v izvajanje aktivnosti med epidemijo predvsem na lokalni ravni, kot pomoč pri nadzoru gibanja na javnih površinah ter pri izvajanju množičnih testiranj in cepljenja proti covidu-19.

AKTIVNOSTI HUMANITARNIH ORGANIZACIJ

Rdeči križ Slovenije je ves čas deloval na humanitarnem področju ter kot sestavni del sistema varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami. Aktivirane so

bile ekipe prve pomoči RKS za merjenje telesne temperature pri potnikih na meji z Italijo in Avstrijo, za pomoč v zdravstvenih ustanovah ter pri oskrbi varovancev v socialno-varstvenih ustanovah. Aktivirana je bila tudi enota za oskrbo bolnikov v mobilnem stacionariju.

Na lokalni ravni so člani ekip prve pomoči RKS, prostovoljci RKS ter zaposleni v območnih združenjih RKS opravljali naslednje naloge: sodelovanje v koordinaciji odziva v lokalnih skupnostih; dostava zdravil, prehranskih paketov, toplih obrokov, higienskih pripomočkov ranljivim in ogroženim skupinam ljudi na dom; prevoz ranljivih in ogroženih oseb k zdravniku, v lekarno itn.; pomoč ranljivim in ogroženim osebam pri gospodinjstvih opravilih, pri opravljanju nakupov in drugih nujnih opravkih ter pomoč pri preskrbi kurjave; izmenjava informacij med lokalnim prebivalstvom in lokalno skupnostjo; merjenje telesne temperature v zdravstvenih zavodih; opozarjanje obiskovalcev ustanov/trgovin/lekarn o upoštevanju varovalnih ukrepov, usmerjanje obiskovalcev zdravstvenih domov skladno s prejetimi navodili; pomoč pri izvajanju aktivnosti in opravil v domovih starejših občanov; preskrba ranljivih skupin prebivalstva z nujno zaščitno opremo; šivanje in distribucija zaščitnih mask; učna pomoč otrokom na daljavo ter pomoč pri zagotovitvi računalnikov; psihosocialna podpora in posredovanje informacij prebivalstvu po telefonu; varstvo otrok; zdravstvena oskrba brezdomnih oseb; preskrba Azilnega doma Ljubljana - Vič z oblačili; pomoč pri krvodajalskih akcijah; pomoč pri oskrbi in negi za domače živali ter živali na kmetiji; razdeljevanje gradiv; osveščanje o pojavnosti stigmatizacije.

RKS je 10. marca 2020 pripravil priporočila za območna združenja RKS za razdeljevanje pomoči v spremenjenih pogojih ter se z Ministrstvom za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti dogovoril, da se med razglašeno epidemijo vodijo evidence razdeljene pomoči iz Sklada za evropsko pomoč najbolj ogroženim brez ustaljenih oblik potrjevanja prejema.

Opravljal je nalogo enega izmed štirih koordinatorjev operativne skupine za izvajanje psihološke pomoči ob epidemiji v skladu z Državnim načrtom zaščite in reševanja ob pojavu epidemije oziroma pandemije nalezljive bolezni pri ljudeh in priloženimi Navodili za izvajanje psihološke pomoči v razmerah epidemije oziroma pandemije.

Skladno s sklepom Vlade RS, št. 16600-1/2021/3 z dne 11. novembra 2021, s katerim je ta sprejela

odločitev, da se za pomoč pri oskrbi bolnikov v zdravstvenih ali socialno-varstvenih ustanovah uporabi kadrovske zmogljivosti CZ, in sicer prostovoljce iz nevladnih organizacij, ki delujejo v sistemu zaščite, reševanja in pomoči ter imajo ustrezno znanje za bolničarje, so bolničarji RKS in Gasilske zveze Slovenije od 16. novembra 2021 do 18. februarja 2022 pomagali zdravstvu pri oskrbi bolnikov, od 17. januarja 2022 pa tudi pri oskrbi varovancev v domovih starejših občanov. Tako so med četrtim in petim valom epidemije bolničarji RKS in Gasilske zveze Slovenije pomagali v dveh univerzitetnih kliničnih centrih, petih bolnišnicah in enajstih domovih starejših občanov.

Slovenska karitas je bila med epidemijo aktivno vključena v izvajanje ukrepov na terenu. Lokalne karitas so se v nekaterih primerih neposredno vključile v delo občinskih štabov CZ.

Sodelavci Slovenske karitas so kontaktirali ljudi, ki bi se ob ukrepih epidemije lahko znašli v stiski, to so predvsem starejši, bolni in invalidni, osebe s težavami v duševnem zdravju, enostarševske družine itn. Z ogroženimi in samoizoliranimi, ki niso imeli svojcev, so se dogovorili za dostavo pomoči na dom.

Prostovoljci **Slovenske filantropije** so bili angažirani v Domu starejših občanov Ljubljana Vič - Rudnik, enota Kolezija, saj je bilo tam veliko okužb ter je močno primanjkovalo kadra. Prostovoljci so bili pomembni pomočniki pri razdeljevanju hrane in hranjenju, raznovrstni fizični pomoči na oddelku ter pozneje še pri sprejemanju obiskov svojcev. Ob zapori javnega prometa so prostovoljci v domovih starejših občanov sodelovali pri prevozu hrane, v zdravstvenih domovih pri hitrem antigenskem testiranju, v bolnišnicah pa pri merjenju telesne temperature. Izvajali so psihosocialne pogovore, razdeljevali in dostavljali viške hrane, okrepili so programe pomoči otrokom ter starejšim in migrantom prevajali ter razlagali ukrepe, povezane s covidom-19.

Prostovoljci **Evangelikičanske humanitarne organizacije Podpornica** so izvajali nakup in distribucijo prehranskih paketov, toplih obrokov in zaščitnih sredstev za najranljiveše skupine ljudi. Zagotavljali so tudi distribucijo medicinskih in ortopedskih pripomočkov. Na domu so pomagali najranljivejšim skupinam ljudi, in sicer s čiščenjem, zagotavljanjem osnovnih dobrin iz trgovin in z razbremenilnimi pogovori.

Iz naslednjih preglednic je razvidno angažiranje prostovoljcev humanitarnih organizacij.

Mesec	Skupaj	RKS	Karitas	Evangelikičani
Marec	5853	4026	1617	210
April	16.861	14.190	2221	450
Maj	5754	4259	1045	450
Skupaj	28.468	22.475	4883	1110

Preglednica 3: Angažiranje prostovoljcev humanitarnih organizacij v prvem valu epidemije leta 2020

Table 3: The engagement of volunteers from humanitarian organizations in the first wave of the pandemic in 2020

	2020			2021						Skupaj
	Okt.	Nov.	Dec.	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Jun.	
Rdeči križ Slovenije	551	5623	6256	3607	3011	2421	1509	1780	778	25.536
Evangelikičanska humanitarna organizacija Podpornica		216	254	292	280	310	270	135	65	1822
Slovenska karitas	112	978	989	599	594	623	480	478	270	5123
Slovenska filantropija	15	268	315	193	155	69	28	22	10	1075
Skupaj	678	7085	7814	4691	4040	3423	2287	2415	1123	33.556

Preglednica 4: Angažiranje prostovoljcev humanitarnih organizacij v drugem in tretjem valu epidemije

Table 4: The engagement of volunteers from humanitarian organizations in the second and third waves of the pandemic

MEDNARODNE AKTIVNOSTI

URSZR je kot pristojni nacionalni organ na področju CZ ob epidemiji ves čas spremljala in izvajala mednarodne aktivnosti v okviru Evropske unije in njene mehanizma na področju CZ, zveze Nato oziroma Evroatlantskega centra za usklajevanje pomoči ob nesrečah (EADRCC) in na dvostranski ravni, v sodelovanju z drugimi resorji in pristojnimi organi.

Za spoprijemanje s posledicami pandemije so bile na ravni Evropske unije sprejete nove pravne podlage in ukrepi s področja CZ:

- vzpostavitev strateških zalog zdravstvene opreme – zmogljivosti rescEU v okviru mehanizma Unije na področju CZ;
- opredelitev zmogljivosti za odzivanje na tveganja z majhno verjetnostjo, vendar s hudimi posledicami;
- aktiviranje instrumenta za zagotavljanje nujne pomoči za ukrepanje ob pandemiji;
- sprejetje finančnih predpisov, ki so določili alokacijo proračunskih sredstev.

Čez mehanizem Unije na področju CZ je potekalo največ prošenj za mednarodno pomoč. Njegovi glavni vlogi sta bili usklajevanje pomoči in podpora pri repatriaciji evropskih državljanov iz tretjih držav. Zaposila držav za mednarodno pomoč v obliki materialnih sredstev so potekala bilateralno, čez mehanizem Unije na področju CZ v okviru Centra za usklajevanje nujnega odziva (ERCC) in čez Nato v okviru Evroatlantskega centra za usklajevanje pomoči ob nesrečah. Čez Center za usklajevanje nujnega odziva je za mednarodno pomoč zaprosilo 43 držav, na 15 zaprosil so se države članice in druge države, sodelujoče v mehanizmu Unije na področju CZ, delno odzvale.

Na podlagi naučenih lekcij iz prvega vala epidemije covid-19 so bili na ravni Evropske unije sprejeti ukrepi s področja CZ:

- vzpostavitev strateških rezerv zalog medicinskih sredstev in osebne zaščitne opreme v okviru mehanizma Unije na področju CZ. Slovenija je aktivnosti vzpostavitve strateških rezerv rescEU začela izvajati januarja 2021. V okviru rescEU bo v Sloveniji skladiščena osebna zaščitna oprema, ki bo obsegala zaščitne maske, rokavice, zaščitne obleke in predpasnike ter očala in vizirje;
- sprejetje dolgoročnega proračuna EU za obdobje 2021–2027, skupaj z instrumentom za okrevanje Next Generation EU;
- maja 2021 je začela veljati Uredba o spremembah in dopolnitvah Sklepa 1313/2013/EU o mehanizmu

Unije na področju CZ², ki posodablja mehanizem Unije na področju CZ v luči odziva na kompleksnejše nesreče;

- vzpostavitev mehanizma COVAX, ki predstavlja pospeševalnik dostopa do orodij za boj proti covidu-19 in se globalno osredotoča na pomoč regijam;
- vzpostavitev evropskega mehanizma za izmenjavo cepiv, ki deluje kot enotna točka za zahteve in oblikovanje seznama potreb po državah, donacije cepiv operativno lahko potekajo čez mehanizem Unije na področju CZ;
- vzpostavitev novega evropskega načrta za pripravljenost na biološko grožnjo zaradi različic koronavirusa in inkubatorja HERA, ki združuje raziskovalce, proizvajalce cepiv, regulatorje in javne organe za spremljanje različic virusa, izmenjavo informacij in sodelovanje pri prilagajanju cepiv proti covidu-19;
- objava sporočila Evropske komisije o prvih spoznanjih v povezavi s pandemijo covid-19³.

Od začetka izbruha covid-19 mehanizem Unije na področju CZ predstavlja najbolj obremenjen mednarodni mehanizem za usklajevanje mednarodne pomoči. Od 19. oktobra 2020 do 15. junija 2021 je 35 držav zaprosilo za mednarodno pomoč v obliki mednarodnih zdravstvenih enot in materialnih sredstev.

Zaposila držav za mednarodno pomoč v obliki mednarodnih zdravstvenih enot in materialnih sredstev so potekala tudi čez Nato v okviru Evroatlantskega centra za usklajevanje pomoči ob nesrečah in na podlagi dvostranskih zaprosil. Čez Evroatlantski center za usklajevanje pomoči ob nesrečah so od 19. oktobra 2020 do 15. junija 2021 zaprosile za mednarodno pomoč štiri države, ki so potrebovale zaščitna sredstva, opremo in zdravstvene enote.

Slovenija se je leta 2021 odzvala na zaprosila držav za mednarodno pomoč v obliki osebnih zaščitnih sredstev, pri čemer je pomagala Črni gori, Srbiji, Severni Makedoniji, Indiji, Nepalju ter Bosni in Hercegovini.

Litvi je bila zaradi povečanega migracijskega pritiska na beloruski meji čez mehanizem Unije na področju CZ omogočena materialna pomoč z agregati, odejami in suhimi dnevnimi obroki.

² Uredba (EU) 2021/836 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. maja 2021 o spremembi Sklepa št. 1313/2013/EU o mehanizmu Unije na področju CZ.

³ SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, EVROPSKEMU SVETU, SVETU, EVROPSKEMU EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ Prva spoznanja v zvezi s pandemijo COVID-19. Dostopno na <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX:52021DC0380>.

URSZR je decembra 2020 in januarja 2021 omogočila mednarodno pomoč Hrvaški, ki je na podlagi zaprosila čez mehanizem Unije na področju CZ prejela materialno pomoč v obliki sredstev za začasno namestitve prebivalcev, ker je potres magnitude 6,2 močno poškodoval številne stavbe na območju Petrinje.

CEPLJENJE PROTI COVIDU-19

Konec decembra 2020 so države Evropske unije skupaj začele kampanjo o cepljenju proti covidu-19.

Po mnenju evropskih voditeljev je bila stvar evropske solidarnosti, da imajo vse države članice, velike ali majhne, ustrezen dostop do cepiv proti covidu-19. Evropski voditelji so opozorili, da je Charles Michel po zasedanju Evropskega sveta 21. januarja 2021 potrdil dogovor voditeljic in voditeljev držav članic, da se bodo cepiva vsem državam dobavljala hkrati in po ključu glede na delež prebivalcev v posamezni državi članici. Voditelji so tudi opozorili, da je bilo ugotovljeno, da farmacevtska podjetja posameznim državam članicam cepiva niso dobavljala skladno z januarskim dogovorom na Evropskem svetu.

Predsedniki vlad držav Evropske unije so marca 2021 sporočili, da se je Evropska unija dogovorila, da se bo s skupnimi močmi borila proti koronavirusu, zavedajoč se, da je Unija skupaj močnejša in da »nihče znotraj nje ne bo varen pred koronavirusom, dokler vsi ne bodo varni«.

Urad vlade za komuniciranje je bil, skupaj z NIJZ in Ministrstvom za zdravje, od decembra 2020 vključen v izvajanje nacionalne komunikacijske strategije za cepljenje proti covidu-19 in je sledil komunikacijskim smernicam ter podlagam v ključnih nacionalnih dokumentih in usmeritvah mednarodnih ustanov. Med njimi je pomemben dokument Nacionalna strategija cepljenja proti covidu-19, sprejeta 3. decembra 2020, ki se je sproti prilagajala in izpopolnjevala, čemur so sledili tudi z izvajanjem operativnega komunikacijskega načrta. Na izvedbeno časovnico sta pomembno vplivala dobava cepiv in odziv javnosti na cepljenje. Glede na prednostni seznam skupin so promocijo cepljenja najprej usmerili na najbolj ogrožene skupine prebivalcev in kritične skupine za delovanje družbe: zdravstvene delavce, zaposlene in oskrbovance v domovih starejših občanov, starejše od 60 let, kronične bolnike, mlajše od 60 let in druge nujne službe. V nadaljevanju pa so s kampanjo nagovorili splošno javnost ter posebej, tudi s terenskim

pristopom, promovirali cepljenje v regijah s slabšo precepljenostjo.

Kampanja cepljenja proti covidu-19 je potekala pod enotno celostno grafično podobo s sloganom »Nalezi-mo se dobrih navad – cepimo se«, ki je kot nadgradnja slogana iz jesensko-zimskega obdobja 2020 nadaljevala kontinuiteto priporočil zdravstvenih strokovnjakov. Ključni namen komuniciranja in promocije cepljenja se je, skladno s posameznimi fazami promocije cepljenja, osredotočal na informiranje javnosti (posredovanje osnovnih informacij o cepljenju, cepivu, organizacijskih in izvedbenih vidikih cepljenja itn.) in njihovo ozaveščanje (spodbujanju k zelenemu vedenju, odgovornemu ravnanju in motiviranju za cepljenje), vključevalo pa je tudi odzivanje na napačne informacije, saj so imele te zelo velik vpliv na zaupanje ljudi v cepivo.

Veliko vlogo so namenili komuniciranju o cepljenju na družbenih omrežjih Vlade RS in NIJZ, na katerih je potekala kampanja pod ključnikom #CepimoSe.

Kot osrednja vladna digitalna informacijska platforma je bila vzpostavljena tudi samostojna spletna stran www.cepimose.si, ki jo je upravljala NIJZ ter je bila namenjena splošni in tudi strokovni javnosti. Na platformi so bili glavne informacije o cepivih in cepljenju ter odgovori strokovnjakov na najpogostejša vprašanja.

Pri izvajanju aktivnosti, povezanih s promocijo cepljenja, so imeli zelo pomembno vlogo nacionalni, regionalni in lokalni mediji, prav tako tudi predstavniki lokalnih skupnosti.

Skupni cilji različnih komunikacijskih orodij so bili vzpostavitev zaupanja v varnost in učinkovitost cepiv ter priporočila strokovnjakov, spodbujanje različnih ciljnih skupin k cepljenju in posledično povečevanje precepljenosti med prebivalci.

V četrtem valu epidemije so bili organizirani slovenski dnevi cepljenja, ki so potekali od 19. decembra 2021 do 23. decembra 2021 in ponovno od 13. januarja 2022 do 15. januarja 2022. Pripadniki CZ so na podlagi 98. člena Zakona o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami pomagali zdravstvu na lokalni ravni.

IZZIVI, KI SO SPREMLJALI EPIDEMIJO

V prvem valu epidemije je bila zaradi zloma trga za zaščitno opremo, nepredvidljive logistične povezave in neučinkovitega delovanja Evropske unije dobava

zaščitne opreme povsem ustavljena, nakup pa je postal zelo otežen. Vlada RS je s sklepom (št. 01201-5/2020/5 z dne 24. marca 2020) na prošnjo ministra za gospodarski razvoj in tehnologijo ter z namenom, da bi v kriznih razmerah pomagala Ministrstvu za gospodarski razvoj in tehnologijo ter Zavodu RS za blagovne rezerve, ki se je v tistem obdobju spoprijemal s kadrovskimi težavami, ustanovila medresorsko delovno skupino za sprejem, pregled in vrednotenje ponudb zaščitne opreme za preprečevanje širjenja nalezljive bolezni covid-19.

Spoprijemanje z okoliščinami, ki jih je spremljala epidemija, je bilo nepredvidljivo, odločevalci so se srečevali s pomanjkanjem časa, preveč ali premalo informacijami, potrebami po takojšnjem nerutinskem odločanju in ukrepanju, kar je v takih okoliščinah povzročalo stres. Zato je bila z regijskimi poveljniki CZ organizirana videokonferenca z namenom izmenjave informacij, graditvijo medsebojnega zaupanja in partnerstva ter posledično učinkovitejšega obvladovanja delovanja v negotovih razmerah ob epidemiji covid-19. Člani enote za psihološko pomoč CZ so opravljali razbremenilne pogovore za operaterje v klicnem centru za informacije o koronavirusu, za delujoče v sistemu varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami ter tudi za potrebe prebivalcev in ustanov zunaj CZ. Izvajali so usposabljanja za ohranjanje dobrega psihičnega počutja med spoprijemanjem s covidom-19 za delavce URSZR in svetovalce na kriznem telefonu za psihološko pomoč prebivalcem Slovenije v sodelovanju z NIJZ.

V šolstvu je epidemija zahtevala spremembo načina izobraževanja, ki je potekalo na daljavo. Posebno za osnovne in srednje šole je bil velik izziv, kako uspešno izpeljati poučevanje na daljavo. Akademsko in raziskovalna mreža Slovenije je s finančno podporo in sodelovanjem Ministrstva za izobraževanje in šport v kratkem času uresničila veliko aktivnosti, ki so pomagale narediti poučevanje na daljavo sorazmerno uspešno. Pred koncem »kovidnega« šolskega leta so strokovnjaki zaznali povečane stiske otrok. Zaznano je bilo, da ima več mladih tudi psihične težave, predvsem zaradi odnosov s starši ali nasilja v družini. Pri tem je bilo zelo pomembno, da so bili učitelji pozorni na stanje otrok ter na prepoznavanje njihovih stisk.

V osnovnem šolstvu je izziv predstavljalo hitro spreminjanje navodil in usmeritev, kar je oteževalo organizacijo dela na šolah. Možnost koriščenja nujnega varstva otrok le tistih staršev, ki so opravljali delo v sektorjih kritične infrastrukture, je povzročilo stiske

staršev, ki ne delajo v teh sektorjih, in določene očitke, ki so nakazovali elitizem.

V predšolski vzgoji so se odločitve o ukrepih spreminjale prehitro oziroma so veljale za časovno obdobje, ko se vrtcem nanje še ni uspelo prilagoditi.

S sorazmerno hitrim organiziranjem možnosti dela od doma so delavci poročali, da so doma delali več in da so imeli daljši delovnik ter da so pogrešali živi stik s sodelavci.

Številčne in nejasne spremembe v odlokih so povzročale zmedo pri prebivalcih. Pozne objave sprememb odlokov (po 21. uri), ki so začele veljati že takoj naslednji dan, so povzročale slabo voljo.

Poseben izziv je predstavljala dobava cepiv in odziv javnosti na cepljenje proti covidu-19 ob porajanju dvomov o cepivih in na cepljenje med pomembnim delom prebivalcev. Z že navedenimi skupnimi različnimi komunikacijskimi orodji se je poskušalo vzpostaviti zaupanje v varnost in učinkovitost cepiv. S priporočili strokovnjakov in spodbujanjem različnih ciljnih skupin k cepljenju se je povečevala precepljenost med prebivalci.

Pri določanju podlag za izplačevanje dodatkov za nevarnost in posebne obremenitve se je dogajalo, da nekatere skupine izvajalcev pomoči zdravstvu niso prejele dodatkov (npr. dijaki, študenti, prostovoljci). Pomanjkljivosti so se reševale s poznejšimi, na hitro sprejetimi zakonskimi določbami. Zaradi navedenega bi bilo treba izdelati transparentno metodologijo nagrajevanja ob izpostavljenosti večjim tveganjem posameznikov.

SKLEPNE MISLI

Med epidemijo covid-19 so bile poleg pandemske izčrpanosti izpostavljene tudi nekatere pozitivne izkušnje in rešitve ob odzivanju za zajezitev epidemije, ki so jih zaznali ministrstva in drugi državni organi, humanitarne organizacije in občine.

Dopolnjen Državni načrt zaščite in reševanja ob pojavu epidemije oziroma pandemije nalezljive bolezni pri ljudeh je bil večinoma ocenjen kot primeren okvir za pripravo ter odziv na epidemijo. Načrti dejavnosti, ki so bili pripravljeni in dopolnjeni v poletnih mesecih 2020 na ministrstvih, so predstavljali dobro podlago za poznejše ukrepanje v odzivu na epidemijo.

Predhodno izvedena usposabljanja so pripomogla k boljši izvedbi nalog na terenu.

Primer dobre prakse je bila hitra vzpostavitev razmer za delo od doma, kar je omogočilo nemoteno izvajanje rednih ključnih nalog in tistih, povezanih z epidemijo. Z razporeditvijo zaposlenih na delo od doma in na čakanje na delo doma se je zmanjšala možnost prenosa okužbe med zaposlenimi.

Ob ključnih komunikacijskih aktivnostih je Urad vlade za komuniciranje izpostavil zelo dobro sodelovanje z drugimi resorji, zlasti z njihovimi službami za odnose z javnostmi, pri čemer so bile bolj izpostavljene službe za odnose z javnostmi predsednika vlade, ministrstev za zdravje, notranje zadeve, gospodarski razvoj in tehnologijo, delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, izobraževanje in šport, infrastrukturo ter za obrambo in URSZR, pa tudi drugih ministrstev ter NIJZ in UKC Ljubljana. Odlično so sodelovali z RTV Slovenija ter Zavodom združenja tolmačev za slovenski znakovni jezik. Izpostavili so pozitivne izkušnje v povezavi z vzpostavitvijo in delovanjem klicnega centra, organiziranjem rednih izjav oziroma novinarskih konferenc, vzpostavitvijo dveh studiev v prostorih vlade, namenjenih za dnevne komunikacijske aktivnosti vlade, in organizacijo stojnic v lokalnih okoljih.

Skrb za psihološko pomoč oziroma ohranjanje dobrega počutja se je pokazala kot eno izmed pomembnih področij.

Občine so se pravočasno in hitro organizirale, bile so samoiniciativne in so sprejele številne ukrepe za omejitve širjenja koronavirusa na lokalni ravni.

V osnovnem šolstvu so bile zaznane pozitivne izkušnje, povezane z ustrezno tehnično podporo za izobraževanje na daljavo, nastankom videoposnetkov dobrih praks, ki so bile v podporo učencem in pedagoški stroki ter staršem, možnostjo sodelovanja s študenti in diplomanti pri izvajanju vzgoje in izobraževanja zaradi izpada kadra, zagotavljanjem toplih obrokov za učence na domu in organizacijo nujnega varstva otrok tudi med izobraževanjem na daljavo za učence, katerih starši ali eden izmed staršev, ki je samohranilec, so bili zaposleni v sektorjih kritične infrastrukture.

Sodelujoči v sistemu varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami so dobro sodelovali in si pomagali. Dobra komunikacija je potekala tudi z Evropsko komisijo.

Angažiranost zdravstvenega osebja, sistema varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami, Policije, Slovenske vojske, prostovoljcev, predvsem pa ravnanje državljanov, ki so upoštevali sprejete ukrepe in navodila za zajezitev epidemije, sta pripomogla, da so se naloge ter ukrepi izvajali na visoki ravni, tako pa se je preprečil mogoči hujši scenarij epidemije.

Viri in literatura

1. Poročilo o aktivnostih zaščite, reševanja in pomoči ob pojavu bolezni covid-19, št. 843-5/2020-490 z dne 17. julija 2020.
2. Poročilo o aktivnostih zaščite, reševanja in pomoči ob pojavu bolezni covid-19 (drugi in tretji val epidemije) od 19. 10. 2020 do 15. 6. 2021, št. 84300-8/2021/5 z dne 20. oktobra 2021.
3. Poročilo o izvajanju pomoči CZ zdravstvu in v socialno-varstvenih ustanovah, od 16. 11. 2021 do 18. 2. 2022 (četrti in peti val covida-19), št. 166-2/2021-197-DGZR z dne 9. marca 2022.
4. Zakon o nalezljivih boleznih (Uradni list RS, št. 33/06 – uradno prečiščeno besedilo in 49/20 – ZIUZEOP, 142/20, 175/20 – ZIUOPDVE, 15/21 – ZDUOP, 82/21 in 178/21 – odl. US).
5. Zakon o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami (Uradni list RS, št. 51/06 – uradno prečiščeno besedilo, 95/07 – ZSPJS-H, 97/10 in 21/18 – ZNOrg).
6. Državni načrt zaščite in reševanja ob pojavu epidemije oziroma pandemije nalezljive bolezni pri ljudeh, verzija 1.0, št. 84200-1/2016/5 z dne 11. februarja 2016.
7. Državni načrt zaščite in reševanja ob pojavu epidemije oziroma pandemije nalezljive bolezni pri ljudeh, verzija 2.0, št. 84200-2/2020/3 z dne 23. julija 2020.